

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XII.

Ljubljana, 16. maja 1940.

Štev. 20 (552)

Danes:

Velik zemljevid

Belgije, Nizozemske in severne Francije

(Gl. str. 9)

Napad, ki smo ga pričakovali od lanskega oktobra, se je davi začel. Nemčija se je spustila z nami v boj na življenje in smrt. Za Francijo in vse njene zaveznice velja geslo: pogum, odločnost, zaupanje.

Dnevno povelje generala Gamelina, vrhovnega poveljnika zaveznikov, 10. maja 1940.

»DRUŽINSKI TEDNIK«

Izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III. Poštni predal št. 345. Telefon št. 33-32. — Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393. — Rokopisov ne vračamo, nefrankirani dopisov ne sprejemamo. Za odgovor je treba priložiti za 3 din znanek.

NAROČNINA

1/4 leta 20 din, 1/2 leta 40 din, vse leto 80 din. V Italiji na leto 40 lir, v Franciji 70 frankov, v Ameriki 2 1/2 dolarja. Drugod sorazmerno. — Naročnino je plačati vnaprej.

CENE OGLASOV

V tekstnem delu: enostopna petlinna vrsta ali njen prostor (višina 3 mm in širina 55 mm) 7 din; v oglašnem delu 450 din. V dvobarvnem tisku cene po dogovoru. Notice: beseda 2 din. Mali oglas: beseda 1 din. Oglašni davek povzede posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

V Ljubljani, 15. maja

Začelo se je!

Pretekli petek, natanko mesec dni po vpadu na Dansko in na Norveško, in dva dni pred binkoštnima prazniki, je Nemčija brez vojne napovedi napadla Belgijo, Nizozemsko in Luksemburško. Hitler je izdal proglas na vojaštvo zahodne fronte: »Začel se je boj za bodočnost nemškega rajha v prihodnjih 1000 letih.«

Tudi če ne bi bili brali teh značilnih besed, bi morali vedeti: v petek 10. maja je druga svetovna vojna stopila v odločilni stadij. Vsi dosežani vojni dogodki so bili samo uvertura; prava vojna se je šele zdaj začela.

Kakšen je bil cilj Nemcev pri napadu na tri nevtralne države?

Dvojen: 1. prodreti do nizozemskih in belgijskih obal, da bodo imele njihove podmornice in letala krajšo pot

GENERAL GAMELIN,

vrhovni poveljnik vseh zaveznških armad na Francoskem in v Belgiji

do britanskega otočja, in 2. priti Maginotovega utrdbenega pasu za hrbet in Francoze prisiliti, da brez pravega boja zapuste te utrdbе. Oba cilja pa služita enemu samemu, glavni: približati se Angliji tako zelo, da bodo mogle nemške podmornice in letala blokirati Veliko Britanijo — v njej vidi tretji rajh svojo glavno sovravnico — in jo prisiliti na kolena. Ni izključeno, da računa nemško vrhovno poveljstvo tudi s smelim načrtom izkrcanja vojaštva na britanskem otočju.

Prvi cilj bodo Nemci hitro dosegli, vsaj kar se Nizozemske tiče.

Nizozemska je bila več ko sto let mirljubna in nevtralna država. To ima svoje dobre, v kritičnih časih pa tudi zelo senčne strani. Pokazalo se je — ne dosti manj kakor pri Norveški — da narod, ki se je odvalil vojskovanja, v hudi uri ne ve, da je namen orožja njegova raba; in da pomeni raba orožja opustitev vseh tistih pomislekov, ki jih je sovrznik vrzel čez krov.

Nizozemci so se zanašali na svoje umetne povodnji, meneč, da se bo nemški totalitarizem ustavil pred vodo. Zraven so pa na tistem upali, da do skrajnjega vendarle ne bo prišlo. V tem upanju so bili pozabili, do skrajnosti pripraviti svoj narod na omenjeno skrajnost; pozabili predvsem, pripraviti ga duševno, moralno. Pozabili so mu bili dopovedati, da je v boju na življenje in smrt temeljno načelo: klin s klinom. Ali bi se bilo drugače moglo zgoditi, da so se Nemci spustili s padali na njihovo letališče v sosesčini polmilijskega, torej garnizijskega mesta Rotterdam in se pred njihovimi očmi tako utrdili, da jih še do danes niso mogli iztrebiti?

V takšnih okoliščinah nas ne preseneča, da gre nemško prodiranje na Nizozemsko — prodiranje, ki je zaradi ravnih tal dežele že samo po sebi dosti lažje kakor v goratejši Belgiji — tako hitro izpod rok.

In Belgija? Sodimo, da je treba tudi to računati z umikom zaveznških armad vse do obale, samo v počasnejšem tempu. Belgija je bila le prehitro pozabila nauk iz svetovne vojne; sicer se je vojaško precej dobro pripravila, ni pa usmerila vsega svojega državnega stremljenja v tako temeljito zavarovanje meja, kakor je sto-

Boj za usodo človeštva

Odločilni spopad med totalitarstvom in demokratskimi državami se je začel

rija njena sosedja Francija z zgraditvijo Maginotovega utrdbenega pasu. Sedanji kralj Leopold III. je takoj po smrti svojega očeta, velikega kralja Alberta I. (1934.), zrahljal belgijsko-francosko zvezo (resnici na ljubo je treba priznati, da imajo pri tem tudi Francozi, posebno messieurs Laval, Flandin et consortes doberšen del zasluge) in se zatekel v absolutno nevtralnost, upajoč, da bo tako obvaroval svojo domovino najhujšega kadar pride čas neizogibnega obračuna med Nemčijo in zavezniki.

Zato mislimo, da se ne motimo, če zapišemo: Tudi Belgija je, kakor Nizozemska, na tistem računala, da vendarle ne bo prišlo do skrajnjega. Oči so se ji začele odpirati šele lani; ne zdi se nam verjetno, da bi bila odtelet utegnila vse zamujeno popraviti.

In drugi cilj? Francozi so bili svojo znamenito Maginotovo obrambno črto proti Nemčiji dogradili že pred več leti. Svoj trdnjavi sistem proti Belgiji in Švici so vse do Monakovega zamenjali; šele pred dvema letoma so začeli z veliko naglico podaljševati Maginotov utrdbeni pas proti severu do Calaisa; obenem so po istem receptu utrdili tudi mejo proti Švici in Italiji vse do morja. Francoski časopisi so še pred lanskim septembrom pisali, da je Francija popolnoma zavarovana tudi pred napadi iz Belgije, iz Švice in iz Italije; če je to res, t. j. če podaljšek Maginotove črte na severu prav tako lahko kljubuje sovražnim naskokom kakor postojanke ob Renu, bi moral drugi cilj Nemcev veljati kot nedosegljiv.

V tem primeru bi tudi dosega prvega cilja nemških armad ne imela pravega pomena, toliko manj bi torej — vsaj teoretsko — mogli v takšnih okoliščinah pričakovati končni trijumf Nemcev nad Angleži. Fronta bi zamrznila kakor leta 1915. in vojno bi — kakor pred 22 leti — odločila blokada.

Toda vse to modrovanje sloni na premisi, ki je za nas relativna neznanica: na premisi Maginotovega utrdbenega pasu ob belgijski — in ob švicarski — meji. Kajti za hrbet Maginotovi črti se da teoretsko priti tudi skozi švicarske Alpe. In iz tega sledi nujni sklep: v nevarnosti utegne biti tudi Švica, t. j. poslednja nevtralna država med Francijo in Nemčijo.

Nemško prodiranje v Belgijo nas nehoti sili k primerjavi z vojnimi dogodki pred 26 leti.

Pred seboj imamo *Chronologie de la Guerre Mondiale* izpod peresa F. Debyserja, knjižničarja pariške knjižnice vojnih dokumentov. Iz kronologije povzemamo tele podatke (prim. zemljevid na str. 9):

Nizozemska kraljica Viljemina

Belgijski kralj Leopold

Nemčija je Belgijo napovedala vojno 4. avgusta 1914. Četiri dan nato (7. avgusta) so nemške čete že vkorakale v Liège, a poslednja utrdba mesta se je vdala 17. avgusta.

19. avgusta so Nemci prodrli do črte Dinant-Neufchâteau in zavzeli Louvain (flamski Leuven, nemški Löwen).

Bruselj so Nemci zasedli 20. avgusta. Namur so Nemci začeli obstreljevati 21. avgusta, t. j. 18. dan vojne. 22. avgusta so Belgijci izpraznili trdnjavo, 23. so jo pa Nemci zasedli.

24. avgusta so Nemci vkorakali v Dinant in v Tournai.

Anvers so Nemci zavzeli 9. oktobra po 12dnevem obleganju. Isti dan so Nemci vkorakali v Gand.

12. oktobra so se ostanki belgijske armade (50.000 mož) ustavili na črti Nieuport—Dixmude—Ypres. Približno na tej črti so zavezniki ostali vse do nemške katastrofe poleti 1918.

(Med nemškim pohodom v zahodno Belgijo se je v centru francoske fronte začela, razvila in končala odločilna bitka svetovne vojne: bitka na Marni. Trajala je šest dni, od 5. do 10. septembra. Zmaga na Marni je dokončno ustavila nemški pohod na Pariz, ni pa mogla preprečiti nemških zmag na belgijskih tleh.)

Spričo velikih dogodkov v Belgiji in na Nizozemskem je danes malone že pozabljen drugi veliki dogodek, ki smo ga doživeli v teh usodnih dneh: preosnova britanske vlade in prihod Winstona Churchilla na oblast.

Debata o umiku na Norveškem v britanskem parlamentu je pokazala, da se Chamberlainu majajo tla pod nogami. Toda stari gospod še zmerom ni bil pripravljen prepustiti krmila imperija sposobnejšim rokam. Hotelo se mu je v miru preživeti binkošne praznike, medtem bi se pa duhovi že počasi pomirili.

Resnici na ljubo je treba priznati, da nemški napad na Belgijo in Nizozemsko ni našel Angležev docela nepripravljenih. Vladni govorniki so v parlamentu precej jasno namignili, da je bil umik z Norveškega strateška nujnost in izigranje nemškega načrta; Churchill je celo izrečno izjavil, da so zavezniki samo zato zapustili Norveško, ker pričakujejo glavni napad sovražnika drugod; če bi bili nepripravljeni za ta napad, je rekel prvi lord admiralitete, bi se Hitlerjev taktični uspeh na Norveškem lahko izpremenil v težko popravljiv poraz zaveznikov na Francoskem.

Če gledamo s tega stališča, ne moremo v Chamberlainovem umiku pred Churchillom videti parlamentarnega poraza odstopilne britanske vlade. Chamberlain se ni umaknil zato, ker

bi ga bil polomil na Norveškem; prepuštil je samo svoje mesto tistemu, ki so ga zahtevale spremenjene razmere. V uri nevarnosti mora dobiti krmilo države v roke koncentracijska vlada, v kateri so zastopane vse stranke. Laburistično-liberalna opozicija je odklonila vstop v vlado pod vodstvom moža, ki nosi po njeni sodbi odgovornost za vse britanske neuspehe zadnjih let. Tako se je Chamberlain moral ukloniti; da se ohrani osnovno načelo britanske politike, t. j. politična kontinuiteta, je pa Churchill sam želel, naj Chamberlain in nekateri njegovi sodelavci vstopijo v njegov kabinet — seveda na takšnih mestih, da mu ne bodo mogli metati polen pod noge.

To načelo kontinuitete britanske politike je pomirljiv element v današnjih razburkanih dneh. Toda ob njem ne smemo prezreti, da je Velika

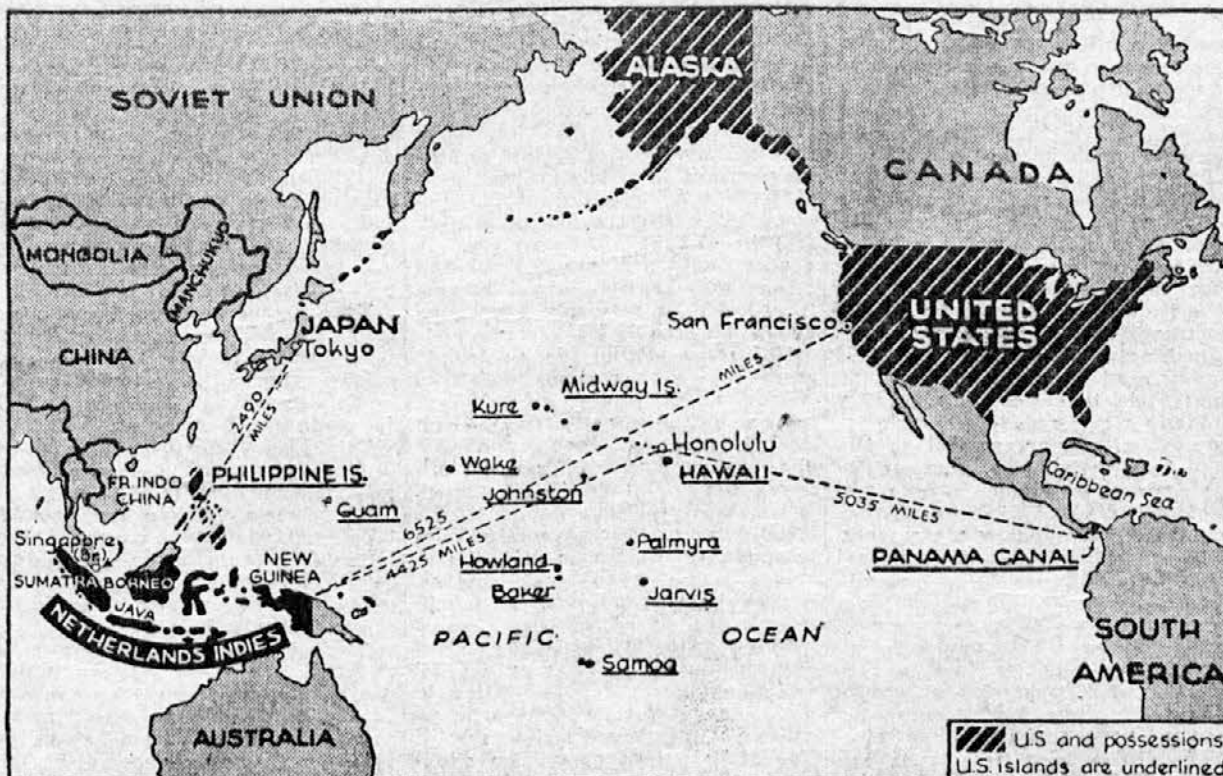
GENERAL KEITH

vodi nemški napad na Belgijo

Britanija zelo pozno izprevidela nujnost izpremembe svojega vodstva. Na ramah novega predsednika britanske vlade leži breme neznanke odgovornosti, odgovornosti za bodočnost imperija v dneh, ki jih usodnejših ni videl svet morda vseh zadnjih 2000 let. Churchill je danes edini Anglež, ki utegne biti kos tako težki nalogi. In nedvomno ni golo naključje, da je novi ministrski predsednik rabil v svojem nastopnem govoru skoraj iste zgodovinske besede, s katerimi se je novembra 1917. predstavil parlamentu njegov francoski tovariš v prav tako usodnih trenutkih prejšnje vojne. Je *lais la guerre*, je rekel takrat Clemenceau; *War and Victory* je današnji Churchillov program.

Vojna do konca — vojna do zmage!

Za medvedovo kožo

Ze dolgo Japonska pohlepno preži na Nizozemsko Indijo. Po totalitarnem načelu, da ima samo lastni narod vse pravice, bi se rajši danes kakor jutri polastila bogatega otočja, posebno zdaj, ko je evropska Nizozemska zapletena z Nemčijo v boj na življenje in smrt. Toda stvar ne pade tako lahko, brez vojne gotovo ne: nad nizozemskimi otoki bedi namreč USA, naravna zaveznica vsakega, konur streže v Tihem oceanu rumenokožni imperikalizem po življenju. — Otoki, katerih imena so na gornjem zemljevidu podčrtana, so v rokah Združenih držav. Netherlands Indies = Nizozemska Indija. (1 milja = 1609 m.)

New York Times.

Sovjetska Rusija je slutila, če ne celo vedela, kaj se je prejšnji teden pripravljalo na francoskih severnih mejah. Le tako si moremo razlagati, zakaj je Staljin tako na lepem poslal civilista Vorosilova v pokoj in vrigel politične komisarje iz armade in mornarice.

Staljin očitno računa s tem, da bi se tudi Rusija utegnla zaplesti v vojno; v tem primeru je nujno potrebno, da nimajo generali in admirali pri vodstvu vojnih operacij politično vezanih rok. Odločiti morajo samo vojaški vidiki.

Vzrokov za Staljinov ukrep ne manjka. Rusija si je s finko vojno hotela zagotoviti oblast v Baltiku. Pa je prišla nemška zasedba Danske in južne Norveške — in vse ruske pridobitve v Baltiku so na lepem izgubile sleherni pomen. Kaj namreč Rusiji pomaga vse gospostvo v Vzhodnem morju, če so pa vrata v to morje — preliv med Dansko in južno Švedsko — v tujih, t. j. nemških rokah?

Rusija se boji tudi zapletljajev v Sredozemlju in na Balkanu. Najnovejša politika Italije Moskvo vznemirja. To je tudi eden izmed vidikov, s katerega je treba gledati politiko zbliževanja.

Observer.

Naš članek je bil že napisan in postavljen, ko smo izvedeli o kapitulaciji nizozemske severne vojske. Za bralce gornjih vrstic ta novica ne more biti veliko presenečenje. O.

Družinski tednik

Naša domovina

Na svetu so dobrine, ki se ne morejo kupiti in ki se ne morejo prodati. Dobrine, ki so bistveni del človeškega značaja. Dobrine, ki v nas rastejo iz zibelke in se v nas razvijajo, prav tako kakor se v nas od najnežnejših let oblikuje in kreše značaj.

Ne da bi vedeli, se od najnežnejše mladosti razvija v nas ljubezen do domovine.

»Kaj je domovina?« bo morda kdo vprašal.

Domovina je tisti kraj, kjer smo zagledali luč sveta, tisti kraj, kjer smo prvič slišali materine besede in tisti kraj, kjer so se rodili naši dedje in pradedje.

Domovina je kakor mati. Dokler jo imamo, ne mislimo nanjo in se ne zavedamo, kaj nam daje, prav tako kakor se otrok ne zaveda tistih dobrot, ki mu jih dobra mati daje na poti skozi življenje. Toda ko izgubimo domovino ali mater, se šele prav začetno zavedamo, kaj smo s tem izgubili.

In vendar so trenutki v človeškem življenju, ko se človek zave, kaj je domovina in kaj mora storiti zanjo. Prav te dni smo brali, kako je sin neke belgijske matere, neki belgijski častnik prostovoljno in kot heroj žrtvoval svoje življenje za domovino.

Ko so te dni nemški napadali oddelki z vojsko hitro prodrali v Belgijo, bi moral neki častnik pogratiti v znak most, držati čez prekop kralja Alberta. Preden je pa mogel izvršiti svojo dolžnost, ga je ubila bomba. Neki drug častnik se ni obotavljal. Prikrade se je k mostu in ga pogratil v znak, dobro vedo, da ga bo to dejanje stalo življenje. In res je z mostom vred tudi njega razneslo.

Ta mladi častnik je vsaj za kratek čas onemogočil prodor nemških vojašnic in tako rešil tisoče življenj.

Ljubezen do domovine je najbolj vzvišena oblika ljubezni. To je ljubezen do naše zemlje, do ljudi, ki govore naš jezik, ljubezen do naših staršev, do naših žena in do naših otrok. To je ljubezen, ki je izmed vseh najbolj vredna, da se žrtvujemo zanjo!

Kronist.

Politični tednik

Gospodarsko pogodbo z Rusijo je pretekli teden podpisala jugoslovanska delegacija, ki je pred kratkim odpotovala v Moskvo na pogajanja. Zastopniki obeh držav so podpisali pogodbo o trgovini in plovi, o plačilih prometu in o trgovinskih predstavništvih. Pogodbo je za Rusijo podpisal komisar za zunanjo trgovino Mikojan, za Jugoslavijo pa bivši finančni minister Djordjević. Pogodba določa medsebojni promet za 176 milijonov dinarjev, po potrebi pa še več. Rusija bo pri nas kupovala baker, svinco, kositer in maslo, izvažala bo pa k nam pred vsem poljedelske stroje in bombaze. Sovjetska vlada bo imela pri nas svojega trgovskega zastopnika, mi pa v Sovjetski Rusiji svojega. Ker doslej nismo izvažali v Rusijo skoraj ničesar in tudi malenkostno uvažali, je ta trgovinska pogodba za našo državo posebno velike važnosti. Zlasti pa zato, ker nam bo Rusija lahko dobavljala surovine, ki nam jih primanjkuje, posebno pa bombaze.

morsko površino, so odkrili pri Lontungu ostanke prastare kulture, ki izvirajo najbrže še iz tiste dobe, ko je bilo Sredozemsko morje zaprto in ko sta Gibraltar in Malta kakor široka mostova vezala Evropo in Afriko.

Prav te kulture danes proučujejo. Se pred nekaj leti smo se mogli spustiti samo sto metrov v morsko globino, danes pa so zgradili potapljaške zvonove, bolj kroglice, ki preneso neverjeten pritisk v globini 1000 metrov. Morje nam bo moralo izdati vsaj nekaj svojih skrivnosti. Kajpak samo malo, kajti kaj je 1000 metrov proti desetkrat večji globini? Toda ta delček, ki pomeni v razmerju s celo zemeljsko kroglo samo majhno lusku, pomeni za človeka že obširno področje za proučevanje, da ga morda ne bomo nikoli čisto proučili. Zato ni čisto pravilno, da nihče ne verjame v razna fantastična mimska bitja, ki so jih mnogi zanesljivi ljudje že večkrat opazili, ki jih pa doslej žal še nihče ni mogel uloviti. Leta 1915 je podmornica U 28 potopila neki parnik. Ko se je parnik razletel, je zletela v zrak iz morja tudi neka čudna morska zver, dolga okrog dvajset metrov in prav nič podobna kakšni drugi morski živali. Na žalost se je zopet potopila, preden je mogla podmornica priti do nje. Sto in sto podobnih primerov opisujejo zanesljivi pomorščaki in s tem potrjujejo, da najbrže res žive še nedognane morske zveri, ki so nevedno velike.

Kakor koli že, nekaj se nam je pa le posrečilo: izmeriti morje do dna. Kaj je pa z zemeljsko skorjo? Najgloblja razpoka na evropski zemljini pri Čuhovi v Gornji Šleziji je globoka 2240 metrov. Se dve globlji razpoki sta na svetu, in sicer v Ameriki: prva v Mehiki pri Alamu (Vera Cruz), globoka 3326 metrov, druga pa v Kaliforniji, globoka 3450 metrov. In vendar, kaj nam morejo pokazati takšne razpoke treh in pol kilometrov, ko je pa zemeljska skorja debela v premeru 12.753 kilometrov? Niti staro pravilo, da se toplota zemlje zveča za stopinjo vsakih 40 metrov, ne drži točno, sicer bi morala v bližini zemeljskega središča znašati toplota več tisoč stopinj Celzija, medtem ko mode — a fizika priznava samo 8000 do 10.000 stopinj. O kakovosti zemlje v globini 100 kilometrov ne moremo povedati nič določnega, čeprav znamo določiti fizikalne lastnosti zvezd, oddaljenih od nas milijone in milijone svetlobnih let.

Lahko se opravičimo, da smo pri proučevanju globinskih razmer prišli samo do globine treh kilometrov in pol. Naše znanje in naše priprave niso dovolj, da bi se spustili nižje. Kako naj pa opravičimo okoliščino, da ne vemo nič določnega o atmosferskih razmerah v višini več kot 20 km, čeprav se to področje odpira nad nami in čeprav bi se mogli s stratosferskimi baloni povzpeti v višino 40 kilometrov?

Razumljivo je, da doslej ne vemo nič določnega o polarnem in zodiakalnem sijju in o drugih pojavih v najvišjih plasteh atmosfere. Toda tudi plast tistih 15 kilometrov, ki jo lahko dosežemo s svojimi letali in baloni, še skrbno skriva svoje skrivnosti. Tam se, »kuhajo« nevihte, dež, sneg, toča, in vendar ne moremo točno povedati, pod kakšnim vplivom se vse to godi, ne moremo znanstveno točno opisati nastanka nevihte.

Kako naj na primer pojasnimo, da lo meteorologi Wegenerjeve odprave na Grönland ugotovili prav specifične nepravilnosti v toploti zraka? Toplota je znašala tik zemlje — 40°C, 100 metrov nad zemljo — 20°C, in v višini 1000 metrov samo 0°C, in vse to ponoči, ko sonce ne more ogrevati višjih zračnih plasti!

Kakor malo vemo o svoji zemlji, tako malo vemo tudi o svojem življenju. Ali res izvira vse življenje na zemlji iz vode? Kajpak nas res bode v oči, da imajo morska voda, krvni serum in fiziološka raztopina soli, ki jo pogosto uporabljamo kot zameno za krvni serum, isto sestavo in isti ozmočni pritisk. Prav tako nas zbode v oči biološki pojav, ki nastane, če premenjamo količino soli v vodi. Če izpostavimo neoplojena jajčka morskega ježa za določen čas dojemnemu ozmočnemu pritisku in jih potem spet položimo v navadno morskovo vodo, se iz jajčk razvijejo ličinke. Če povečamo količino natrija, se v jajčkih razvijejo dvojčki, če pa

Pomagali vam bo

znani pisec in raziskovalec okulnih ved F. T. Karmah vam brezplačno pove Vam bodočnost. Razen važnih dogodkov iz preteklosti Vam pove tudi vse Vase odnose do ljudi, zakona, loterije, trgovine in vseh važnejših dogodkov sedanjosti. Njegov nasvet Vam bo prišel zarenen uspehov v življenju. Zasluzne izjave, ki jih vsak dan prejema z vsega sveta, dokazujejo nenavadno zanesljivost njegovih napovedi. Postavite mu nekaj važnejših vprašanj, ki Vas zanimajo in sporočite mu točne podatke o svojem rojstvu. Vse napovedi o Všem življenju, ki so zgoraj omenjene, boste dobili popolnoma brezplačno, če boste pri pisnu kupili njegovo najnovejšo knjigo »Nas život i okulne tajne«. Knjiga stane samo din 30/-, denar pa se pošilja na ček račun številka 17.455, na točni in stalni naslov:

F. T. KARMAR — ZALEC

Skozi okno je vrgel bombo neznan zločinec v stanovanje dr. Grosa v Daruvaru. Bomba je v stanovanju eksplodirala in napravila veliko škodo. Na srečo dr. Otona Grosa in njegove žene ni bilo v stanovanju in bomba ni terjala človeških žrtv.

Psico, ki doji svoje mladiče in prasičke, ima Somborčan Andrija Džinić. V dar je dobil od nekega soseda troje mladih prasičkov, ki jim je dal mleka. Kmalu mu je pa en prasiček poginil. Nekega dne pa sta mu prasička ušla na dvorišče k psici, ki je dojila svoje mladiče. Ko je gospodar prišel k psaji hišici, je videl, da psika doji svoje mladiče in poleg tega še dva prasička. Psica je zdaj šest tednov skrbila za svoje psike in za obe prasičji siroti, ki jima je dobra kruha mati.

Lahko krvavenje iz prenežnih dlesni (sluznice) prepreči zdravilna PARS-DENTIN krema za čiščenje zob in masiranje zobnega dlesna. Glavno skladišče Drogerija Gregorič, Ljubljana.

Policijski uradnik Josip Čepelak, ki je ponarejal potne liste, se mora zagovarjati pred okrožnim sodiščem v Slavenski Požegi. Čepelak je ponarejal potne liste za razne osebe in ponarejal podpis okrajnega načelnika. Za vsak posamezni potni list je dobil Čepelak po 300 do 400 din. Poleg Čepelaka bo sedelo na zatožni klopi še 20 drugih oseb, ki so sodelovali kot posredovalci ali pa so sami prejeli ponarejeni potni list.

Huda nesreča z možnarjem se je pripetila v vasi Družmirju pri Sošljanju. 18letni kmečki sin Ivan Šumečnik je z nekim hlapcem nabijal možnar. Naboj je pa po nesreči zadel Ivana v trebuh. V brezupnem stanju so ga prepeljali v bolnišnico.

Gradili bodo cesto Banjaluka—Jajce, ki jo zaradi romantičnega ozemlja tuje zelo radi uporabljajo. Asfaltiranje ceste bo stalo 91 milijonov dinarjev; ministrstvo je ta znesek že odobrilo.

OKVIRJI

SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE, KLEIN

LJUBLJANA, Wolfova 4

Listek „Družinskega tednika“

Kaj vse že vemo?

Napisal

dr. Theodor Heinrich Mayer

Danes, v stoletju letal in radia, bi utegnili misliti, da smo preiskali že vso zemeljsko površino, toda vendar so na svetu še pokrajine, velike kakor Avstrija, na katere še ni stopila človeška noga ali vsaj ne noga belca. Ob poletu Zeppelina okrog sveta so opazili v severovzhodni Sibiriji gorske vence, visoke kakor Pireneji, ki pa niso zabeleženi še na nobenem zemljevidu. Prav tako so še neznane velike gore v centralni Aziji. In tudi v centralnem delu Afrike in tropске Amerike je še mnogo neraziskanih predelov. Prav tako tudi nekateri prostorni predelovi severno od Berlingove preliva človek še ni preletel. Domnevajo, da se tam razprostira morje, utegnajo pa biti tudi velike skupine otokov.

Se več, prastare kulturne dežele moramo zdaj odkrivati z velikim trudom. Od rimskih časov se je Sredozemsko morje dvignilo za približno pet metrov, poplavilo velika pristanišča in zgradbe na starih obalah. In še globlje, 500 do 1000 metrov pod

(Die Räder, Berlin)

Belgija in Nizozemska

Njuna tragika je v tem, da drži čeznjo pot iz Nemčije na zahod

K našim slikam:

Na desni: Slika iz ANVERSA, najvažnejšega belgijskega pristanišča in obmorske trdnjave. Slika izvira še iz prejšnje svetovne vojne in kaže nemške črnovojne na glavnem življskem trgu.

Spodaj, po vrsti: Kopališče v OSTENDU, najznamenitejšem belgijskem letovišču. V ozadju zdraviliški dom. — AMSTERDAM, glavno mesto Nizozemske (prestonica, t. j. rezidenca kraljice, je pa Haag). Mesto je zgrajeno večidel na kolih, zato ima tudi sloves severnih Benetk. Naša slika kaže značilen amsterdamski kanal. — ROTTERDAM, drugo največje nizozemsko mesto, je prav tako kakor Amsterdam prepreženo s kanali.

K nemškemu napadu na Luksemburško

Dežela, ki ne ve, kaj je manjšinsko vprašanje:

Velika vojvodina Luksemburška,

peta

najmanjša država sveta

»To je najbolj nenavaden kraj na svetu,« je rekel neki pisatelj o starodavni luksemburški trdnjavi. Nekateri stvari v tej ljubki mali deželici, rojeni pred tisoč leti pod Siegfriedovo vlado, so resda kaj nenavadne.

Liliputanska država, z mejami, vtesnjenimi med Belgijo, Nemčijo in Francijo, je nekoč res premogla spoštovanja vredno trdnjavo: svojo prestolnico.

Velika vojvodina Luksemburška meri nič več ko 3000 km², prebivalstva ima pa 300.000; tako je na petem mestu med najmanjšimi državami na svetu (pred Andorro, Lichtensteinom, San Marinom in Monatom).

Luksemburška je bila dolgo časa žrtev napadov svojih velikih sosedov. Sedemkrat je menjala tuje gospodarje. Od leta 1443. do 1506. je bila del velike vojvodine Burgundske. Od leta 1506. do 1684. so ji vladali Spanci; od leta 1684. do leta 1795. Avstrija; leta 1795. se je vrnila pod špansko nadoblast. L. 1814. prišla pod Francoze, leta 1815. je pa dunajski kongres priznal samostojnost velike vojvodine Luksemburške, a nizozemski kralj je postal njen veliki vojvoda. Šele ob koncu belgijske revolucije — takrat

Velika vojvodinja Šarlota, vladarica luksemburške države

so se Luksemburžani pridružili Belgijcem — je Luksemburška postala velika vojvodina v sedanjem teritorialnem obsegu.

Londonski pakt je 19. aprila 1839. odstopil valonski del velike vojvodine Belgiji, veliki vojvodini pa, skrčeni na sedanjí obseg, zagotovil poročstvo velesil. Teritorialna nedotakljivost ji je torej uradno zagotovljena že od leta 1839.

Leta 1867. je londonski pakt potrdil luksemburško neodvisnost; l. 1890., ob smrti holandskega kralja Viljema III., so Nassauci postali vladajoča dinastija in ostali do danes v osebi velike vojvodinje Šarlote.

Politično je Luksemburška enotna, jezikovno pa ne. Vsi prebivalci govorijo luksemburščino, neko nemško narečje, pomešano s francoskimi besedami. Uradna jezika — nemščino in francoščino — govori sleherni Luksemburžan. Izmed sedmih dnevnikov je samo »Le Luxembourg« francoski. Ostalih šest dnevnikov je nemških, vendar pa rade volje objavljajo francoske oglase in članke.

V ljudskih šolah se najprej uče nemščine, v tretjem razredu se pa začno učiti tudi francoščine. V srednjih šolah se uče obeh jezikov, vendar ima prednost francoščina. V višjih razredih se skoraj izključno poslužujejo francoščine.

V luksemburškem sodstvu je uradni jezik francoščina. Vendar imajo obtoženci in priče pravico, govoriti v nemščini ali pa v luksemburščini.

Narobe pa v cerkvah pridigajo in molijo v nemščini, pa tudi verouk v šolah poučujejo v nemščini.

Od 54 poslancev jih v poslanski zbornici 22 govori nemški, uradni zapisniki beró pa v francoščini. Luksemburškega narečja pri parlamentarni debati ne smejo uporabljati, ker ga stenografi slabo obvladujejo.

Belgija

Belgija se je z nemškim vpadom na svoje ozemlje uvrstila v vrsto vojskujóh se držav. Ker nima vojne mornarice, je razumljivo, da se bodo boji za belgijsko neodvisnost bili na kopnem. Pri tem igra važno vlogo močno belgijsko letalstvo.

Belgija ni velika država. Meri komaj okrog 30.500 km², ljudi pa šteje okrog 8 milijonov. Belgija je najmanjša kraljevina v Evropi in najbolj gosto naseljena država na svetu (272 ljudi na 1 km²) z zelo razvito industrijo. 80% ljudi živi v mestih. Važne so belgijske kolonije (Belgijski Kongo v Afriki: 2 1/2 milijona km²); skupaj s kolonij-skimi črnici šteje Belgija 23 milijonov ljudi.

Belgija je gospodarsko in kulturno — jedno napredna država. Ima silno gosto cestno in železniško omrežje in je motorizacijsko silno razvita.

Belgijski prebivalci so Valonci na vzhodu in Flamci na zahodu. Valonci govorijo francoski, Flamci pa flamsčino, holandsčini podoben jezik.

Glavno mesto Bruselj ima skoraj 900.000 ljudi in je prestolnica kralja Leopolda III. Drugo veliko mesto je pomorsko pristanišče Anvers z več ko 400.000 prebivalci; po prometu je četrto največje pristanišče na svetu.

Belgijska vojska šteje v mirnem času komaj 90.000 vojakov, v vojnem je pa pod orožjem okrog 700.000 mož.

Nizozemska

Nizozemska je nekoliko večja od Belgije — meri 34.000 km² — in šteje nekaj več ko 8 in pol milijona ljudi. S svojimi kolonijami je pa Nizozemska prava velesila. Z njimi vred šteje namreč 75 milijonov ljudi, kolonije same — Nizozemska Indija (z otoki Javo, Sumatro in Borneom) — pa merijo več ko 2 milijona km².

Nizozemci se radi pohvalijo, da njihove domovine ni ustvaril Bog, temveč da so jo sami ustvarili. To skoraj drži, kajti Nizozemci so izsušili ogromna močvirja in s tem pridobili veliko rodovitne zemlje. Zuidrsko jezero so skoraj čisto izsušili.

Nizozemska ima močno trgovinsko mornarico, saj znaša okrog 3 milijone ton. Kopenske vojske nima posebno veliko; v vojni lahko pokliče pod orožje nekaj več ko pol milijona vojakov. Zna si pa pomagati z vodo: vse svoje ozemlje, posebno obmejno, lahko umetno preplavi. Ker se je pa sedanja vojna spremenila pred vsem v letalsko, ta obramba po mnenju strokovnjakov ni bogve kako učinkovita.

Nizozemske kolonije so tako bogate kakor malokateri na svetu. Zato ni čudno, da ima marsikdo skomine po njih. Strokovnjaki so si edini v tem, da bi Nizozemska brez svojih kolonij s. mo životarila.

Prestolnica je Haag, glavno mesto pa Amsterdam (800.000 ljudi). Kraljica Viljemina vlada Nizozemski že od leta 1890.

Nizozemci se bavijo s kmetijstvom in živinorejo; so pa tudi znani vrtnarji in si s tem služijo lepe denarce. Sirom po svetu slovijo posebno nizozemski tulipani.

Trgovine brez prodajalcev

Newyork, maja.

Newyorški trgovci so pravi umetniki v svoji stroki in so kmalu spoznali, da nekateri ljudje nič kaj radi ne vidijo, če jim strežejo prodajalci. Takšni ljudje se posebno boje, da jih bodo spretni prodajalci s svojim prigovarjanjem preslepili in jim prodali slabo blago. Ker je takšnih strahopetnežev prav veliko, je nekaj trgovcev odprlo trgovine brez prodajalcev. Takšna trgovina je videti takole:

Vse v njej je urejeno po cenah in po merah. V njej lahko kupite vse od najcenejšega do najdražjega predmeta. Obleke, srajce, nogavice, vse je urejeno točno po merah. Po stenah vise lepaki z napis: »Mirno izbirajte, kar vam ugaja. Nihče vas ne sili, da hitite. Dobro premislite, preden kupite kakšno stvar.« V vsej trgovini ni niti enega prodajalca, ki bi nervozno vsiljeval kupcu blago. Iz te trgovine tudi vsakdo lahko mirno odide, ne da bi kaj kupil. Zaradi takšnih in podobnih udobnosti so te trgovine zmerom polne gostov.

V takšni trgovini je tudi dosti sobic, kjer si ljudje pomerjajo obleke. Seveda so pa trgovci poskrbeli tudi za tatove in so zato v trgovini stalno na straži posebni detektivji, ki budno pazijo na goste, največkrat tako, da jih ti sploh ne opazijo. Kadar kupec kakšno stvar kupi, gre k blagajni, kjer mu kupljeno stvar zavijejo, pa tudi plača tukaj. Ko pa zapusti kupec trgovino, zagleda nad izhodom veliko sliko, ki kaže jokajočo žensko pred sodiščem. Pod sliko pa v vseh jezikih napisano svarilo tatovom.

Huda izguba češkoslovaškega letalstva

Najboljši češkoslovaški letalec umrl v Parizu

Umrl je František Novák, ponos češkoslovaških pilotov

Pariz, maja.

Pred kratkim je v bolnišnici v Neuillyju umrl najslavnejši češkoslovaški letalec, 38letni poročnik František Novák. Češkoslovaško letalsko poveljstvo na francoskem je izjavilo, da je bil František Novák njegov najboljši pilot.

Poročnik Novák je bil eden izmed tistih pogumnih češkoslovaških letalcev, ki so po nemški zasedbi Češke in Moravske marca preteklega leta zbežali čez Poljsko na Francosko. Tako je 7. julija letalec Novák prispel v Pariz, v zasedeni domovini je moral pa pustiti svojo ženo in sedemletno hčerko.

Jeseni preteklega leta je poročnik Novák hudo zbolel za želodčnim rakom. Po operaciji se je njegova bolezen izboljšala. Toda bil je preveč nestrpen. Niti toliko ni počakal, da bi

popolnoma okreval, ampak je prekmalu sedel v svoje ljubljeno letalo.

Poročnik Novák je bil osem let učitelj letenja v neki lovski letalski šoli in od leta 1937. do 15. marca 1939. poveljnik eskadrilje lovskih letal. Prvič je zbudil v tujini večjo pozornost na mednarodnem akrobatskem mitingu leta 1934. v Vincennesu pri Parizu, prirejenem pod pokroviteljstvom »Paris-soir«.

Leta 1937. je dosegel velik uspeh v Curihi pri mednarodnem letalskem mitingu. V mednarodni tekmi v spretnosti letenja je zasedel prvo mesto pred Nemcem Achgelisem in v mednarodni tekmi za eskadrilje je njegova eskadrilja — štela je sedem letal — zmagala pred švicarsko in italijansko.

Poročnik Novák je poslednjič letel v Parizu 24. aprila 1938. na saint-germainskem mitingu.

75.000 ton; vaščani upajo, da ga bo raztopilo sonce; če bi se pa naveličali takšnega čakanja, bi potrebovali nič več in nič manj ko 5000 vagonov ali 100 tovornih vlakov, da bi odpeljali ledeno gmoto. Vsi vlaki skupaj bi bili dolgi 45 kilometrov. Ker se pa to ne bi obneslo in bi tudi bilo predrago, čakajo vaščani, da bo sonce samo opravilo to nalogo; okrog ledenega orjaka so pa že izkopali globoke jame, da bi se voda, ki odteka, lahko vrnila v morje.

Kmeti, ki se je na njunem posestvu ledena gora »utaborila«, imata kajpak znatno škodo, skušata jo pa nadomestiti z vstopnino, ki jo pobirata pri gledalcih te nenavadne senzacije. Na srečo je vreme toplo in se je pričela ledena gmota že očitno manjšati, tako da je najbrže kmalu ne bo več.

Ogoljufani praznoverneži

Rim, maja.

V italijanskem mestecu Zibellu so pokopavali neko staro žensko. Ko je

Če verjamete ali ne

Da je Amerika dežela vseh mogočih in nemogočih rekordov, je že znana stvar. Rekorderji vseh mogočih »discipline« najdemo v Ameriki hvalosne zagovornike. Najbrže pa še ne veste, da ima nova celina med svojimi rekorderji tudi 66letnega Maca Naila, pristaniškega čuvaja v New Yorku, ki ima izreden rekord v reševanju utopljenec. V svojem življenju je rešil že nič manj ko 283 utopljenec in upa, da jih bo rešil okroglih tri sto, preden pojde v pokoj. Pred kratkim je rešil neko sedemdesetletno staro, ki si je hotela vzeti življenje.

Nedavno so v Curihi objavili statistiko davkoplačevalcev. Po tej statistiki ima mesto Curih 353 milijonarjev, več ko 500 ljudi pa plačuje davek od premoženja, večjega od pol milijona švicarskih frankov. Vsi ti bogataši imajo namreč milijonsko premoženje v frankih (švicarski frank je v našem denarju okrog 10 dinarjev). Eden izmed curiških davkoplačevalcev je pretekle leto sam plačal 690.000 švicarskih frankov danka. Po tej statistiki pride na tisoč curiških prebivalcev po en milijonar. Tudi rekord!

Kmet Dragutin Marković iz Malega Izvora v boljevskem okraju v Srbiji je izredno dobrotljivi in napreden možak. V širši okolici je znan po tem, ker brezplačno cepi sadna drevesa vsakemu kmetu, ki ga prosi za to. Seveda ljudje v velikem številu izkoriščajo njegovo prijaznost, saj se Marković iz srca rad odzove vsakemu. Napredni kmet je samouk in pri cepljenju kaj rad poskuša krizati različne vrste plemenitega in divjega sadnega drevja. Posrečili so se mu že izredno zanimivi poskusi. Marković je bogat kmet in pri njem lahko vsak kmet za svoje žito zamenja najplemenitejšo žitno seme.

pa na pokopališču duhovnik spregovoril pokojnici zadnje besede in jo hotel blagosloviti, se je pokrov na krsti nenadno dvignil in iz krste je stopila starka živa in zdrava. Ljudje so sprva zavpili in se razbežali na vse strani, pozneje so se pa le prepričali, da ženska ni duh, temveč je bila samo navidezno mrtva in se je še pravočasno zbudila iz omotice.

Seveda so pa praznoverni ljudje starkino nesrečo hoteli takoj izrabiti v svoj dobiček. Vsi so navallili v trgovino, ki je v bližini prodajala srečke, in izbirali neke številke, ki jih praznoverje v tem primeru narekuje. Ljudje namreč trde, da v trenutku, ko se kdo zbudi od mrtvih, srečka z nekimi izbranimi številkami zanesljivo zadene.

Pozneje so se praznoverneži seveda sami lahko prepričali, da jih je praznoverje potegnilo za nos. Šele čez nekaj mesecev je pa oblast izvedela, da je bila starka najeta od prirediteljev tombole, ki je na račun ljudske praznovernosti zaslužila veliko denarja.

Ali bo islandska vlada izpustila edinega ujetnika?

London, maja.

Na Islandskem ugibajo, ali se bodo v tej vojni postavili na stran zaveznikov ali bodo ostali nevtralni. Nekaj je neizpodbitno: Islandska je odpovedala personalno zvezo z Dansko.

Ceprav Islandska ni v vojni, ima vendar enega vojnega ujetnika, in sicer angleškega letalca Burneja. Ta pilot je lani v septembru v megli zašel in moral zasilno pristati v islandskih vodah. Takoj so ga zasilili; dal je častno besedo, da ne bo pobegnil, in je dobil dovoljenje, da svobodno živi na Islandskem, in sicer v kateri koli pokrajini želi. Angleški pilot je pa izkoristil to svobodo za beg in takoj drugi dan pobegnil v Anglijo.

Islandski, hkrati danski poslanik, je tedaj zato kar najodločneje protestiral pri angleški vladi; angleški letalec se je moral po nalogu svoje vlade vrniti na Islandsko, da odkupi svojo častno besedo.

Novi položaj Islandske pa najbrže dovoljuje, da bo islandska vlada osvobodila tega edinega vojnega ujetnika, da se bo naposled le vrnil v domovino.

Posledice zatemnitve mest

London, maja.

Angleški profesor in zdravnik dr. Laugh je pred kratkim predaval o učinkih današnje vojne na človeštvo in je med drugim povedal, kako se bodo zaradi nezdravih razmer spremenili naši vnuki. Imeli bodo krajše roke in noge, večjo glavo, večje oči in ušesa. Torej nam bodo prav malo podobni.

Isti učenjak je objavil v nekem angleškem listu članek, kako na prebivalce vlemest deluje zatemnitev in sploh vojno stanje. Profesor trdi, da bo stalna zatemnitev mest imela za človeštvo svoje slabe, pa tudi svoje dobre posledice. Razumljivo je, da zatemnitev dobro deluje na človeške oči. Človek zaradi tega ne bo postal bolj kratkoviden, pa tudi ne bolj daljnoviden, temveč bo imel »mačje oči«, to se pravi, da bo v temi veliko bolje videl, kakor je doslej. Takšne »mačje oči« imajo dandanes samo še nekateri pripadniki divjih plemen, ki ponoči hodijo na lov in so se njih oči že popolnoma privadile temi.

Nekateri zdravniki so mnenja, da je

Zoper glavobol

pomagata 1-2

ASPIRIN
tableti

Ni drugega zdravila po imenu „Aspirin“, temveč edino le „Bayer“-jev Aspirin.

Opis: reg. pod št. 37692 od 22. XII. 1939.

gledanje v mraku v tesni zvezi z vitaminom »A«. Zato imajo nočne ptice veliko množino tega vitamina.

Dr. Laugh je pa tudi mnenja, da zatemnitev vpliva na duševni, pa tudi na kulturni razvoj človeka. Modra luč, s katero danes razsvetljujejo mesta v vojujočih se državah, utruja in ubija duševne zmožnosti, dr. Laugh trdi, da bi na duševnost mnogo bolj delovala oranžna svetloba. Zdaž so v Franciji napravili že nekaj poskusov s to svetlobo.

Zatemnitev ima svojo dobro stran tudi v tem, da ljudje bolj ostajajo doma in so tako nekako prisiljeni, da žive svoje notranje življenje. Ljudje bodo spet začeli gojiti glasbo, čitati bodo, izdelovali umetnine in pisali pisma, samo da bodo prebili svoj prosti čas. Takšne in podobne spremembe so v velikih mestih vojujočih se držav že zaznali. Zalostno je pri tem samo to, da je šele vojna privedla ljudi do duševne poglobitve.

Najstarejši top so dvignili iz morja

Pariz, maja.

Pred nedavnim so francoski ribiči v bližini mesta Calaisa potegnili iz morja najstarejši top, ki so ga uporabljali naši davni predniki.

Top je dolg približno en meter. Šele ko so ga očistili rje, so na veliko začudenje vseh ugotovili, da je še nabit. V topovski cevi so našli smodnik in s konoplo ovito svinčeno kroglo. Da se je vsa notranjost tega najstarejšega topa tako dobro ohranila skozi stoletja do današnjega dne, se imamo zahvaliti samo hrastovemu zamašku, s katerim je bila cev zamašena. Z gotovostjo lahko trdimo, da so s tem zamaškom povečali moč izstrelka.

Doslej so ta najstarejši top poznali samo iz opisov Froissarta, francoskega kronista, ki je živel v 14. stoletju.

Novela „Družinskega tednika“

Hotelski sin

NAPISAL IVAR BJARNE

Ali se tore ves hotel zaljubi? Zakaj ne? Posebno če se imenuje hotel »Pri dveh fakultetah« in če ne leži niti petdeset metrov stran od Sorbonne; zakaj ne? In še posebno, kadar se v deželi poraja pomlad...

Začelo se je a tem, da se je rodil »hotelski sin« — nekega poznoaprilskega dne, ko je sonce že ob devetih zjutraj pošiljalo svoje tople žarke na ozko, globoko dvorišče hotela »Pri dveh fakultetah«. Vsi smo slišali biti devalo uro v zvonicu cerkve St. Etienne du Mont, ko je babica pri drugem desnem oknu tretjega nadstropja pokazala novorojenčka.

In celo minuto so gledali gor vsi: hotelir, kuharica, natakar, sobarica in devet in dvajset študentov, stojičih na dvorišču; gledali so belo telesce, ki je mežikalo v sonce.

Neki prvoleten medicince je plašno vprašal:

»Zakaj pa otrok joče? Ali je bolan?«

In hotelir je zamišljeno dejal:

»Lahko bi ga krestili za Clauda...«

Nato pa neki študent:

»Tudi Louis ne bi bilo napak.«

»Ali pa Firmin,« je boječe menil natakar.

»Seveda, vsak moški iz hiše, pa čeprav je še vlezan za ušesom, bi rad malčku vrniti svoje ime,« je godrnjala sobarica. »Ničumurneži!«

V pogovor je segla babica, ki je zaklicala: »Obiški so dovoljeni šele od

desete ure dalje.« S tem je odločno zaprla okno. Tedaj se je gruča na dvorišču razkropila.

Visoko zgoraj pa, prav visoko zgoraj nad strehami in pod neko drugo, veliko sinjo streho, so se podile bele ovčice. In v pisarni je zvonil in zvonil telefon. Ko je hotel natakar eteti tja, ga je gospodar zadržal:

»Ne!... Danes nič!... Danes ne mara nič slišati o poslih. Rajši mi prinesite moj brivski pribor.«

In začel se je pri vodovodu militi. Sobarica mu je držala zrcalo. Študent je so se pomenljivo spogledali. In nekaj sekund nato so se vsi brili pri odprtih oknih. Z menoj vred.

Medtem ko sem se bril, mi je moje zrcalo izdalo, da imam nekam čudne oči. Preveč rdeče. In vijoličaste kolobarje pod njimi. Prav nič lepo na pogled. In moja roka, ki je držala britev, je drgetala.

Predstavljati si morate, da je v tistem trenutku drgetalo devet in dvajset britev — da o hotelirjevi splošni govorini — v devet in dvajsetih hotelskih sobah s srci vred, kakor na primer moje. Posebno kadar mislim — očitno prav tako kakor drugi — na čudno usodo mladega dekleta.

Bila je devetnajst let stara in rojena na francoskem otoku Martinique. In ko jo je njen brat, ki je študiral pravo, vzel s seboj, je hotela tudi ona študirati pravo. Njen oče je bil uradnik,

»Kuhala si bova v sobi... In pohite la bova s študijem, kajti dosti denarja nimava.«

Takšen je bil njun sklep.

Med poljo je pa bodočo odvetnico zapeljal neki popotnik prvega razreda.

Kako lepo sijaj sonce! In kako jasno na našem dvorišču opaziš, da je zunaj april!

Steheraj trenutek so se ob odprtih oknih pokazali belo namiljeni obrazi.

Nobeden ni hotel k »deffileju« priti prepozno. Kajti vsi ali skoraj vsi smo bili zaljubljeni v mlado mater. Tudi natakar. Sicer je bil pa on tisti, ki je dejal:

»Njeni lasje so čisto drugačni kakor lasje drugih deklet... Njeni lasje so črni ko svila...«

Naposled smo se vsi zbrali na dvorišču. Trije črnci, ki so študirali farmacijo, v smeking. Kakšen drug dan bi bilo to smešno. Tisto nedeljsko jutro se pa nobeden niti nasmehnil ni, tako pobožni in ganjeni so bili njihovi črni obrazi v njih.

Sobarica je tiho ihtela in neprestano ponavljala:

»Prvi otrok, ki se je rodil v našem hotelu... To pomeni srečo... To pomeni srečo...«

In zdaj nam je bilo dovoljeno iti po stopnicah navzgor in stopiti v sobo. Seveda le po parih. Eno minuto vsak par. Niti sekundo več. Hotelir, ki je stal poleg zibelke, je držal uro v roki in ni dovolil nobene sejarije.

Mlada mati je bila zelo bleda in se je plašno smehljala.

Mislila, da se je bala bodočnosti.

Prekinjen študij — in zdaj naj bi s pičilim denarjem, ki ji ga je pošiljal oče in ki je še zanj komaj zadostoval za življenje, preživljala še otroka... Toda njene oči so se kljub temu sve-

tile in od časa do časa je obrnila glavo in pogledala proti zibelki.

Ko smo bili spet spodaj, je žrtvoval hotelir vsakemu kozarec vina in ko nam je napil, nas je takole nagovoril: »Vsi veste, da naša mlada mati nima niti beliča. Jaz bom skrbel za njeno prehrano in stanovanje. Mislim pa, da bi tudi vi lahko nekaj prispevali. Če vam zvišam ceno stanovanja za deset odstotkov, bi ta prebitek kriš stroške za otrokovo vzgojo. Kaj pravite?«

Navdušeni smo vsi pritrdili. In hotel »Pri dveh fakultetah« je imel sina.

Toda še tisti večer je Avgust Balla, eden izmed črnih farmacevtov, pobral šila in kopita, plačal svoj račun in zapustil hotel.

Hotelir ga je strogo obsodil. In tudi vsi drugi. Zaradi tistih bore desetih odstotkov!

Kaj takšnega! Ta Avgust Balla, ta velikan... Meril je namreč meter in pet in devetdeset! Najpreš in najtemnejši črnc, ki sem jih kdaj videl v Parizu! Niti trideset frankov torej ni hotel žrtvovati za mlado nezakonsko mater!... Kaj takšnega!... Kdo bi si bil mislil!...

Krasna pomlad!

Boulevard St. Michel je ozelenel. In Luxemburški vrt se je spremenil v salon.

Naš hotelir je sedel v parku in zdelo se je, da sanjari ob pogledu na veliki ribnik, ko sem ga prijateljsko potpreljal po rami. Pa ni sanjari! računaj! In rekel mi je:

»Da... Avgust Balla je je odkuril... Toda mladi materi je zapustil spomin...«

»Kako?«

»Davi sem dobil od njega pismo iz

Marseilla; v njem mi sporoča, da je sit civilizacije in da hoče nazaj v div-

jino... Vendar mu ne verjamem niti besede...«

»Oh!...«

»V farmakološkem zavodu je bil najboljši od vseh, to so mi povedali njegovi tovariši. Ljubil je civilizacijo in kar groza ga je bila pred divjino. Verjemite mi... Od vseh stanovančev se je najpogostejše kopal...«

»Ah...«

»In zdaj!... Mislim, da je bil on tisti, ki je, ko ste preteklo nedeljo po vrsti obiskovali mlado mater, pustil pri otrokovi zibelki majhen zavojček. Vsi ste gledali samo mater... Veliki Avgust je pa mislil na dete... V majhnem zavojčku, ki ga je drugo jutro našla sobarica, so bili zaviti tisočaki...«

In hotelir je vstal in izginil.

Dolgo sem sedel kakor vkopan.

In na klopi, ki jo je obevalo sonce, sem skoraj jokal.

Spominjal sem se solza, ki so teklo po Avgustovem smeking, ko smo po obisku pri mladi materi stopali po stopnicah navzdol.

Ali veste, da so črnceve solze bele? Šele nekaj ur pozneje sem to opazil. Sinji pisemski Avgustov papir — njegovo pismo iz Marseilla, od koder je hotel nazaj v divjino — je imel bele madeže.

V začetku tega spisa sem povedal, da je moja roka pri britju drgetala. In še zdaj drgete; moje pero piše čudne črke.

Majhno afriško mestce, ki ni imelo lekarnarja, ga zdaj ima. Carodej je in piše se Avgust Balla. Spreten čarodej, to mi lahko verjamete. Carodej, ki ne prodaja ne aspirina, ne kinina.

Carodej, ki zdravi tako, kakor so zdravili nekoč stari, prav stari...

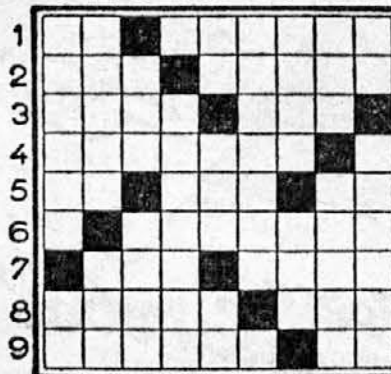
Ljubil je deklet... In ljubil jo je bolj ko vsi drugi.

In s tem je povedano vse.

UGANKE?

KRIŽANKA

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Pomen besed:

Vodoravno: 1. mednarodni znak za parnik; skrnina. 2. veznik; električni vod. 3. isti; abesinski poglavar. 4. točaj. 5. arabski konj; reka na Kosovu; veznik. 6. ubožec. 7. kratka za ceno blaga s stroški, zavarovalnino in voznino; čevljarsko orodje. 8. kralj. 9. vratar; predlog.

Navpično: 1. gora v Julijskih Alpah; žig politične sumnje v Avstro-Ogrski. 2. starešinstvo; planina v drinski banovini. 3. vojna (srbohrvatsko); vrsta apnenca. 4. oblika arabske vladavine. 5. učenec; veznik; predlog. 6. gora v zetski banovini; pritok Morave; mikavnost. 8. obžalovanje; ptica. 9. veznik; zakrament.

POSETNIKA

T. E. Vodnik

Kaj je ta oseba?

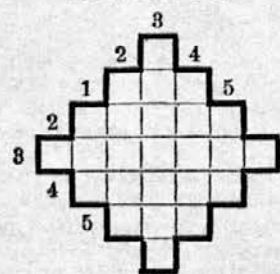
ŠTEVILNIK

a	1	2	3	4	5
b	6	1	6	7	8
c	9	4	3	2	10
d	6	3	4	3	6
e	7	8	10	4	5
f	8	9	6	1	8

Pomen besed: a) posoda, b) moško ime, c) glas, d) turški politik, e) domača žival, f) hunski kralj.

V prvi vrsti navpično čitaš kraj v Zasavju, v drugi pa naziv za vladarico.

ČAROBNI LIK

Pomen besed, navpično in vodoravno: 1. oblika pomožnega glagola biti, 2. belokožec, 3. prebivalec Slovenije, 4. redovnik, 5. bratovščina.

ENACBA

$$(a+b) + (c-d) + (e-f) = x$$

- a = glasovit
b = prislov
c = mesto ob Marmorskem morju v starem veku
d = vesela igra
e = gora na slovenskem Krasu
f = del glave
x = prekajeno salo

ČAROBNI KVADRAT

1	.	.	.	.
2	.	.	.	.
3	.	.	.	.
4	.	.	.	.
5	.	.	.	.

Pomen besed, vodoravno in navpično: 1. gozdar, 2. jed, 3. ptica, 4. del cirkusa, 5. mesto v Maroku.

Rešitve ugank iz prejšnje številke

REŠITVE KRIŽANKE

Vodoravno, po vrsti: 1. km, dakota 2. rin, kobra, 3. ezop, 4. maribor, 5. er, sol, 6. n. začetek 7. inn, orlo 8. mlaka, mil, 9. rokada, ne.

Rešitev čarobnega kvadrata: 1. Solon, 2. opeka, 3. letos, 4. okoli, 5. nasip.

Rešitev stopnje: 1. H, 2. ha, 3. han, 4. lhan, 5. nihaj, 6. nahija, 7. Hajdina.

Rešitev enačbe: a = Kuban, b = han, c = kadar, d = dar, e = vilice, f = lice, g = ja, x = kukavica.

Rešitev premikanice: Peran, tapir, lovec. Rešitev izpolnjevalke: laž in zvijača pogl. we. le resnica in pravica ostane.

Moji starši so prestrogi z menoj!

Menda ga ni mladega človeka, ki se ne bi nikoli v življenju takole pritoževal pri svojih prijateljih in tovariših. In ker smo že pri tej zadevi, naj napišem nekaj bistrih misli, ki jih je te dni napisal neki francoski list o mnenju otrok o starših:

Ko je otroku devet let, pravi: »Moji starši so izvrstni ljudje. Vse vedo in znajo.«

Ko mu je šestnajst let: »Moji starši res ne vedo toliko, kolikor sem mislil. Se dosti stvari je na svetu, ki o njih nimajo niti pojma!«

Ko mu je devetnajst let: »Moji starši zmerom mislijo, da imajo oni prav. V resnici imam pa vselej jaz prav!«

Ko mu je dva in dvajset let: »Moji starši ne razumejo mladine. Nobene zveze nimajo z današnjo generacijo.«

Ko mu je trideset let: »Mislim, da so moji starši včasih le prav imeli.«

Ko mu je petdeset let: »Moji starši so znali in vedeli vse. Bili so izvrstni ljudje!«

Zalibog je navadno res tako, kakor beremo v gornjih vrsticah. Zalibog, pravim, kajti o resnični vrednosti dobrega nasveta svojih staršev se prepričamo navadno šele tedaj, ko smo že kaj narobe storili, ali pa ko staršem ne moremo več pokazati, da smo jih ubogali. Dokler smo pa mladi in neugnani, smo prepričani, da imajo starši vselej narobe, mi pa zmerom in povsod prav.

Pravica mladosti je, da si lahko površeni, lahkomišelnost in razigranost. Nihče ti tega ne bo štel v zlo, in če boš skočil na kakšno stranpot, bodo dobili tvoji bližnji vselej opravičilo zate: »Mlad je še...« ali pa »Saj je še tako mlada...«

Drugače je z zreli, starejšimi ljudmi. Z leti so zaigrali pravico do lahkomišelnosti in površnosti, življenjske izkušnje same so jih naučile, da ravna jo in žive tehtno in premišljeno. Prav zato so nasveti svojih staršev tako dragoceni od tvojih mladostnih načrtov.

Tvoji starši so imeli najbrže priložnost, doživljati prav takšna veselja, prav takšne ali podobne stiske, ki jih zdaj ti doživljaš. Morda so jih njihovi starši prav tako svarili in poučevali, vendar niso ubogali, v dobri veri, da delajo prav. Šele življenje samo jih je prepričalo, da niso imeli vselej prav in da bi bilo bolje, če bi kdaj pa kdaj poslušali nasvet svojih staršev. In ker jim srce zdaj ne prenese zavesti, da bi tudi ti spoznavala življenjske resnice šele v trpljenju, ker ti žele prihraniti marsikatero bridko izkušnjo, zato ti tolikokrat svetujejo nekaj, kar ti nikakor ni všeč in jasno.

Dokler je človek še otrok, v svoji radovednosti vprašuje: »Zakaj?« To tako časa, dokler ne dobi odgovora. In pozneje, ko postane zrel človek, se spet pogosto pri tej ali oni odločitvi vpraša: »Zakaj?« In po odgovoru, ki si ga po premisleku sam zada, uravnava svoje življenje.

Samo mladost, površna in naivna, pozablja zdaj pa zdaj vprašati: »Zakaj?«

In vendar je to pravica mladega življenja, toda pravica, ki se včasih bridko maščuje.

Dobro bi bilo, če bi se mlado dekle včasih skušalo pogledati v zoporne pridige svojih staršev. Dobro bi bilo, če bi se včasih vprašalo: »Zakaj mi tako govorijo? Kaj bodo imeli od tega, če storim tako, kakor mi oni svetujejo?«

Takšnale je spomladanska nevesta v beli satinasti obleki, zapeti do vratu, z dolgi rokavi, na ramenih nekoliko nagubanimi. Tenčica ji pokriva obraz in zadaj obilno pada čez ramena.

jejo?« In marsikatero dekle bo presenečeno ugotovilo, da starši ne bodo imeli prav nobenega dobička, če stori tako, kakor ji svetujejo, in ne drugače. Ali ne bi kazalo potem še enkrat vprašati: »Zakaj mi torej tako svetujejo?«

Če se boš pogledala v vprašanje in odkrito iskala odgovora, boš spoznala, da je nasvet staršev pogosto samo prikrita skrb zate. Skrb, da ne bi trpela. Skrb, da bi ostalo tvoje življenje tako neskrbno, kakor je bilo neskrbno dotlej, do kakšne važne odločitve.

Ti, ki se pritožuješ, da so tvoji starši s teboj prestrogi, ti, ki jih za njih hrbtom črniš pri svojih prijateljih, pomisli kdaj pa kdaj, ali jim ne delaš krivice, ali nisi morda ti prestroga do njih? Niso prazne besede, kar ti govorijo izkušeni ljudje: »Nikoli te nihče več ne bo tako ljubil kakor tvoja mati!«

In če iščediš na svojih starših kakšen nedostatek, če misliš, da so prestaromodni, premalo zvezani z današnjim časom, vse preveč naivni, tedaj pomisli, da so tudi oni samo ljudje. In zavedaj se, da boš tudi sama doživela njih starost. Ali boš tudi tista leta takšna, kakor si danes? Ali bodo imele stvari zate tudi tedaj isto vrednost kakor danes? Najbrže ne. Zato skušaj videti samo veliko in dobro v srcih svojih staršev! In zato, ker boš tudi sama nekoč mati, vsaj kdaj pa kdaj ubogaj svojo mater, če že ne iz prepričanja, pa vsaj iz ljubezni!

Saška

Naša kuhinja

KAJ BO TA TEDEN NA MIZI?

Jedilnik za skromnejše razmere

Četrtek: Vampi s krompirjem. Zvečer: Polenta, mleko.

Petek: Pižolova juha, krompirjevi cmoki, marmeladna omaka. Zvečer: Pižolova solata, kava.

Sobota: Goveja juha z vlivanci, govedina, pražen krompir, solata. Zvečer: Močnik.

Nedelja: Golaževa juha, telečje cvrtje, dušen riž, solata. Zvečer: Salsolada v solati, čaj.

Ponedeljek: Prežganka z jajcem, polpeti, krompirjeva solata. Zvečer: Golaž.

Torek: Goveja juha z zdrobom, govedina, čebulna omaka, krompirjev pire. Zvečer: Mlečna kaša.

Sreda: Kislo zelje, sirovi štruklji. Zvečer: Krompir v oblicah z maslom.

Jedilnik za premožnejše:

Četrtek: Telečja obara, zdrobovi cmoki, kremeve rezine, kompot. Zvečer: Makaronova potica, solata.

Petek: Prežganka s prepečenimi kruhovimi kockami, špinaca z zeleno, krompirjev pire, sirov zavitek. Zvečer: Pečenjak, solata.

Sobota: Krompirjeva juha, biftek, solata. Zvečer: Možgani z jajcem, solata.

Nedelja: Goveja juha z vraničnimi cmoki, nadevane telečje prsi, pražen riž, mešana solata, črna kava. Zvečer: S sirom obloženi hruški, kompot.

Ponedeljek: Zelenjavna juha, nadevana čebula, zabeljeni makaroni, redkvice. Zvečer: Špinacni narastek.

Torek: Kruhovna juha, telečji zrezki, pečen krompir, solata. Zvečer: Riž z graham.

Sreda: Ješprenček s svinjsko glavo, krompirjeva solata. Zvečer: Rižev narastek s šodojem.

Pojasnila:

1 špinaca z zeleno: Pol kile špinace in tri velike zelenine liste skuha v slani vodi. Stisni jih in sesekljaj, a ne prav na drobno. Med tem časom pa v kozl raztopi dve žlici presnega masla ali masti in na njej svetlorumeno zapeci narezano čebulo. Dodaj sesekljane špinace in zelene, nekoliko osoli in oporaj. Posipaj žlico moke, počasi premešaj in po okusu razredči z vodo, v kateri se je špinaca kuhala. Naposled dodaj nekaj žlic smetane.

2 S sirom obloženi hruški: Ljudje sir vse premalo cenijo. Nekaterim se zdi, da je premalo pikanten, drugim pretežak in tako dalje. Prinašamo tri recepte za pripravljanje okusnih kruhov s sirom, ki se posebno podajo za večerjo. Prve rezine: Jajčni beljak trdo stepi in ga počasi in skrbno zmešaj z nastrganim maslnim sirom (dve žlici na en beljak!). To zmes na

Monogrami — entel — ažur
gumbnice — gumbi — plisc
fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

LIJUBLJANA, Frančiškanska ulica
nasproti Uniona

Vezenje perila, predtisk ženskih
ročnih del

Ljubka spomladanska oblečka za vašo hčerke. Narejena je iz živahnega pikčastega organdija, krojena pa v obliki predpasnika. Čez ramena ima namreč z naborki bogato obšite »naramnice«, pas pa, ki sega do teh naborkov, je zadaj zavezan z veliko pentljo.

debelo namaži na kruhove rezine in hitro opeci na masti. Najprej opeci nepomazano stran, potlej pa rezine skrbno obrni. Sir z beljakom lepo naraste in zarumeni. Previdno rezine s kuhinjsko lopatico vzemi iz masti in jih zloži na krožnik, dokler jih ne daš na mizo. Druge rezine: Kruhowe rezine hitro omoči v mrzlem mleku in jih pusti odteči. Potresi s sladko papriko in na vsako rezino položi precej debel kos sira. Rezone naloži na pomazane porcelanast pladenj in ga postavi v pečico. Ko se sir nekoliko zmecha, vzemi pladenj iz pečice. Sirove rezine brez kruha: Sir nareži na centimeter debele rezine in jih povaljaj v moki, potlej hitro pomoči v mrzlo mleko in spet v moko. Medtem segrej v kozl masti in ko je zelo vroča, sirove rezine položi vanjo za kakšnih deset sekund ter na obeh straneh opeci. Na mizo jih daj na vročih krožnikih.

3 Nadevana čebula: 6 velikih čebul napolni s kuhami. Ohladi. 2 dek drobno sesekljanih pečenih jeter, 2 žlici moke, 2 žlici masti, 2 žlici nasekljanega zelenega peteršilja, ščepec soli in popra zmešaj in napolni s tem izdobljene čebule. Napravi paradižnikovo omako in na vsako čebulo daj nekoliko te omake. Kakšnih 15 minut čebule peci v pečici na pomazani pekači.

4 Špinacni narastek: Pol kile špinace skuha v slani vodi; odcedi in stisni. Na drobno sesekljaj. V kozl raz-

Roke ne lažejo!

Ne, roke v resnici ne lažejo! One bodo prej izdale starost kakor pa obraz, čeprav so se na njem že pojavile prve gube, ki jih s pomočjo različnih krem in raznih masaž lahko odstranimo.

Ohraniti mladostno svežino rok je prava umetnost, za katero pokaže malokatera ženska zadostno spretnost. Toda, zakaj prav za prav? Zenske mnogo govore o lepih in grdih rokah. Govore o njih v zvezi z loščilom za nohte, govore o obliki nohtov, o načinu manikiranja; le redko se pa zgodí, da bi govorile o mladostnem izrazu rok. Prav tako kakor obraz, roke še jasneje izdajajo starost, ki se pa da s pravo nego odstraniti tako kakor na obrazu.

Malokatera ženska misli danes na telovadbo rok, a na masažo rok je skoraj vsaka popolnoma pozabila. Na žalost je pa mnogo žensk, ki menijo, da je nega rok dovršena, če namažejo predolge nohte s čim bolj kričočim loščilom. Vsakdo bo znal takšni ženski povedati, kakšna je razlika med res negovanimi rokami in takimi rokami, ki so negovane samo toliko, da dosežejo zunanji učinek.

Na Kitajskem je dolžina nohtov znak odličnosti in pripadnosti nekemu določenemu višjemu razredu; Kitajci in Kitajke svoje roke sploh zelo negujejo. Pri nas je pa prav narobe. Posebno v tistih krogih, kjer morajo ženske delati, je prav nestetsko, če vidiš dolge, rdeče položene nohte na slabo negovanih rokah.

Sredstva, ki jih potrebuje ženska za negovanje svojih rok, so prav cenena. Vsako jutro bi morala ženska telovaditi z rokami. Telovadba je pa takšna: roko nekajkrat stisnemo v pest, in kadar jo odpremo, prste dobro iztegemo. Za tem naredimo nekaj krožnih gibov v zapetju in roke večkrat stremo. Vsa ta telovadba traja samo dve minuti, a je za mladostnost roke tako zelo važna, da je ne bi smela opustiti prav nobena ženska.

Kadar nohte loščimo, moramo najprej odstraniti staro loščilo in pustiti, da nohti počivajo vsaj dvajset ur. Potem jih spet lahko namažemo z novim loščilom. Dolžina in oblika nohtov je stvar okusa vsake posamezne ženske. Mladostno svežino rok boste dosegle le z vsakdanjo telovadbo in masažo s pomočjo olj in krem, kar lahko vsaka posamezna ženska sama naredi. Če ne sme obraz, prav tako ne smejo roke izdati starosti ženske!

Lepa bluza iz počez črtastega tvoriva, ukrojena v obliki telovnika. Bluza pa ni samo lepa temveč je tudi izredno praktična, saj jo lahko nosite k različnim krilom, povrh temne popoldanske obleke in k dolgim blačam za na peščino, seveda če je primerne barve.

Podrobnosti poletne mode

K svetlim poletnim oblekam iz čiste svilne koruznorumene ali slamnatorumene barve, pa tudi k oblekam iz surove svilne bomo nosile tanke svilene nogavice takšne barve kakor ožgane od sonca ali bronaste barve.

Na svilenih kostumih bomo nosile umetne cvetlice, toda v pravih naravnih oblikah in barvah.

Rokavice svetlih barv spadajo k temnim oblekam in kostumom, da jim da več poudarka. Prikljubljene so rokavice peščenorumene barve, kajti podajo se h kostumom skoraj vsake barve: črnim, mornarskomodrim, sivim, kostanjevim, zelenim in višnjevim. Zelo so moderne tudi bledeorode in bledivišnje rokavice. Rokavice pa nimajo več visokih zaplestij, temveč so čisto kratke, segajo namreč samo do zapestja.

K temnim oblekam in krilom bomo nosile precej dolge, dobro ukrojene jopice zelo živih barv: rdeče, rumene, sinje, višnjeve, zelene. Nič več pa ne kratkih, morebiti celo vezanih jopic. Lica si ne bomo več barvale z rdečilom, temveč bomo pustile takšna, kakršna so, čeprav so nekoliko blede. Z rdečilom bomo pa poudarile svežino svojih ust.

Praktični nasveti

Neka starejša izkušena gospodinja vam svetuje, da si pod predpasnik, v katerem kuhate, pritisnete dva žepa in vanju vtaknete dve krpi. Z njima boste prijemale vroče posode, da se ne opečete, razen tega boste imeli pa krpi zmerom pri roki.

Majhne stekleničke, škatlice in podobno se v shrambi kaj rado zgubi. Če se še tako trudimo, da bi jih imeli zmerom na istem mestu, se nam pogosto porazgube. Zato vam svetujemo, da si napravite primerno »shrambo« za te stekleničke. Pokrov kakšne večje okrogle škatle pritrdite na polico omare z dvema vijakoma skozi luknjičico v sredi, tako kakor vidite na gornji sliki.

Nič več ne bomo nosile z naborki umetno podaljšanih ramen, ki se pod plašči in jopicami tako zmečkajo. Nosile bomo pa preproste pralne srajčne bluze, ki so praktične in lepe. K finim krilom pa bele bluze z drobnimi veznimi lističi in čipkami.

Rokava srajčne bluze sta nekoliko krajša, da se vidi izpod njih vaša lepa zaplestnica.

Nosile bomo čevlje pisanih barv z dvojnimi podplati in štirioglatimi petami. Ali pa čisto preproste temne čevlje z živobarvno peto in zavezane z istobarvno vrstico.

V vseh gumbicah veliko pisanih cvetlic.

Nosile bomo še zmerom veliko nagubanih kril iz pisanih škotskih tvoriv. Naše pričeske ne bodo več zavite in komplicirane. Počesane bomo preprosto s čela in za ušesi. Na izletih si bomo pa lase zavezovale z mrežicami in na temenu naredile lepo pentljo ali pa v obliki turbana iz vseh mogočih pahov.

Kaj potrebujete za potovanje z vlakom

Na popotovanju mora ženska zelo paziti na svojo zunanost. Imeti mora lepo urejeno pričesko, čiste roke in seveda tudi čist obraz. In prav na popotovanju vaš obraz zelo trpi. Narobe je, če se ženska na popotovanju ne prebota samo pudra, potem pa še misli, da je s tem svojemu obrazu koristila. Koža na obrazu se bo zaradi neprestanega pudranja zamašila, znojnice se bodo zaprle in puder bo na vašem obrazu tvoril samo še neproduktivno plast. Ker navadno na dolgem popotovanju ne morete umivati obraza z vodo, je najbolje, da vzamete s seboj kakšno posebno vodo ali mleko za čiščenje kože. Potem namočite v tej tekočini kosček vate in očistite kožo. Potem se pa spet lahko po mili volji nupudrate.

Zelo pametno je, če na popotovanju nosite rokavice. Če jih pa že iz katerega koli vzroka ne nosite, potem vzemite s seboj v gumirani posodi namočeno gobo. Umazane roke lahko potem zdaj pa zdaj obrišete s to gobo in spet se boste dobro počutili. Tako se vam ne bo treba umivati v umivalniku, ki v vlakih ni nikdar čist, največkrat pa s sploh vode ni v njem. Tudi papirnata prtiča nikar ne pozabite.

Izmed jedi so za popotovanje najbolj praktični sendviči z gnatjo, salamo ali s sirom, ki jih shranite v kovinski škatli. Tudi sadje lahko vzamete, samo trdo mora biti, da se ne bi, ko boste vanj ugriznili, pocedil iz njega sok. Topel čaj, ki ga imate s seboj v termovki, bo prav dobro del vašemu želodcu.

Zelo nehygienično je, če se v vlakih z glavo naslanjate na steno, ki so polne saj. Prinesite rajši s seboj gumijasto blazino in jo, če je le mogoče, prevlecite s platnom. Za primer, da vas rad boli želodec, vzemite s seboj stekleničko konjaka ali kapljice za slabost. Tudi prašek za glavobol in obveza vam bosta dobro služila. Kako lahko si pripravite med vrati ali med oknom prst in ga boste lahko obvezali. Vzemite tudi velik glavnik in ogledalo. Zelo grdo je, če si pričesko urejate pred šipo v kupejskem oknu. Rajši vzemite dovolj veliko ogledalo.

Če se boste tako založili z vsem potrebnim, boste dobre volje in zadovoljni prispeli na cilj.

Kako odpravimo hude mozolje

Nekatere mlade žene, pa tudi nekateri mladi dekleta boleha za precej navadno, toda neprijetno boleznijo, za hudimi mozolji in ogrci na obrazu in hrbtu. Takšni mozolji so posebna kožna bolezen, zato je najbolje, če jih zdravi zdravnik za kožne bolezni, sicer se jih ni mogoče trajno in popolnoma iznebiti.

Ženske, ki imajo razen hudo mozoljastega obraza tudi mozoljast hrbet, morajo zdraviti oboje hkrati, sicer ne bodo dosegle uspeha. Na dlani je, da s posteljnim perilom, s spalnimi srajcami in blazinami prenesemo bacile s hrbta na ozdravljeni obraz — ali pa narobe — in bolezen se iznova prične. Zato je najbolje, da korenito in hkrati uničimo vse morebitne vire okužbe.

Zdravljenje hudo mozoljaste kože moramo zaupati izkušeni kozmetičarki ali pa zdravniku za kožne bolezni. Parna kopel bo omehčala kožno tkivo, da se bodo dali mozolji lažje odstraniti. Če bi kdo z nevedšo roko iztiskal mozolje, bi se poslabšal stanje kože, iz mozoljev bi se pa utegnili narediti pravi tiri. Prav zato moramo pa čiščenje hudih mozoljev poveriti samo strokovnjaku. Po tem temeljitem čiščenju — iztiskanju — bo zdravnik odredil kakšne razkuževalne maske, parafinske obloge ali pa jonizacijo, ki izredno dobro vpliva na delovanje podkožnih žlez in kože same.

Po čiščenju in desinfekciji kože kajpak ne smete uporabljati nekaj dni nobene kreme, kajti z njo bi pokvarili prvotni učinek zdravljenja. Zdravnik vam bo dovolil samo nekoliko rde-

Čeprav bo letos velika moda sestava črne z vsemi mogočimi pastelnimi barvami, se Parižanke vendar ne mislijo iznebiti svojih priljubljenih črnobelih sestavi. Na sliki vidite ljubek spomladanski kostim iz črnega tafta, obrobljen z belimi vrvicami. Zraven spadajo bele rokavice, črna torbica in črno-bel klobuček.

čila za ustnice in morda kakšen zdravilni puder za obraz.

Mozoljastega obraza nikakor ne smete dati masirati in ga tudi ne smete sami masirati. Po navadi imajo pa ženske z mozoljasto kožo masno polt brez hudih gub, zato ne potrebujejo masaze.

Ko naposled zdravnik očisti kožo mozoljev in zajedalcev, ostanejo še zmerom temnovijoličaste lise, sled, kjer so se prej bohotili hudi mozolji. Vzrok teh lis je gnojni proces v vnetem in razdraženem kožnem tkivu. Če le morete, se dajte po čiščenju kože obsejati z ultravijoličastimi žarki in sicer 15krat do 20krat, kakršno je pač stanje vaše kože.

Obsevanje z ultravijoličastimi žarki nenavadno dobro vpliva na kožo, potemni vso polt in s tem zabiše temne lise. Nápak bi pa bilo, če bi se tako zelo obsevali, da bi se luščili. Kožno tkivo bi s tem preveč razdražili, dobili bi morda celo srbečico in nastale bi globoke gube, kajti mlada, nežna polt je še zelo neoporna, se hitro stara in guba.

Zadnji čas so tuji zdravstveni listi poročali o najnovejšem zdravljenju hudih mozoljev. Zdravijo jih z injekcijami gonadotropina, to je z injekcijami neke prvine, ki se nahaja v urinu nosečih žen. Te injekcije in zelo lahno obsevanje z rentgenskimi žarki hitro in za zmerom odpravijo še tako trdovratne in grde mozolje.

ŽENSKI RAZGOVORI

Dijakinja, Ljubljana: Dežni plašč iz balonske svilne lahko operete, kajpak potlej svilna ne bo več držala vode, temveč samo veter. Če so umazani samo zaplestnici in ovratniki, vam svetujem, da prevlecite zaplestja in ovratnik z baržunom v barvi, ki ustreza barvi plašča. Tako boste zelo dobro obvarovali ta občutljiva mesta svojega plašča. Na peščenorumen ali beže dežni plašč lahko pritisnete temnomoder ali temnordeč baržunast ovratnik, na temnordeč ali temnomoder plašč pa baržunast ovratnik v istih barvah.

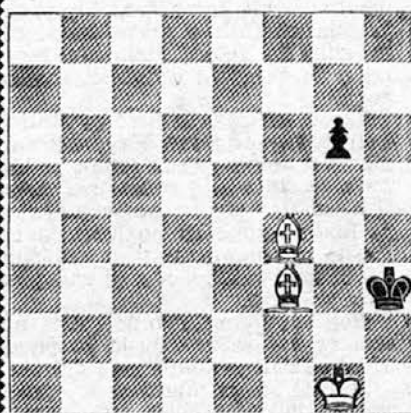
Čistoča usi
obvaruje zobe pred boleznimi. Vsakodnevna nega zob je torej zapoved zdravja.

Chlorodont
zobna pasta

ŠAH

Problem št. 37

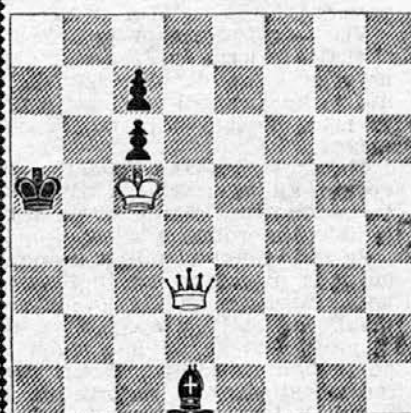
Sestavlil Ottomar Nemo (1902)

Mat v 3 potezah (B 15)

Problem št. 38

Sestavlil Samuel Lloyd (1877)

Mat v 3 potezah (B 38)

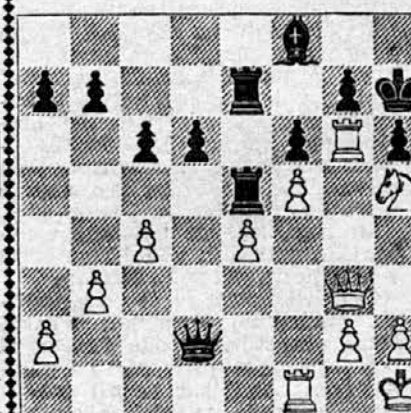
Napoleon je bil odličen šahist

Škotski gambit (igrano v preganstvu na sv. Heleni).

Beli:	Črni:
Napoleon	general Bertrand
1. e4	e5
2. Sf3	Sc6
3. d4	Sxd4
4. Sxd4	exd4
5. Le4	Le5
6. c3	De7
7. o-o	De5
8. f4!	dxc3 šah
9. Kh1	cxh2
10. Lxf7 šah	Kd8
11. fxe5	bxa1D
12. Lxg8	Le7
13. Db3	a5
14. Tf8 šah	Lxf8
15. Lg5 šah	Le7
16. Lxe7 šah	Kxe7
17. Df7 šah	Kd8
18. Dxf8 mat.	

Strelna z jasnega neba

Položaj iz partije Treybal-Henneberger (Haag 1928)

29. Tg6xf6! Dd2-e2
30. Tf6xh6! šah. Črni je odnehal, ker sledi neizogiben mat.

Rešitev problema št. 35

1. Kf5-f6 Kh5-h4
2. Sh6-f5 šah K kar koli
3. Tg8-g5 (g3) mat.

1. ... Sh2-g4 šah
2. Tg8xg4 Kh5xh6
3. Tg4-h4 mat.

1. ... Sh2-f1 (f3)
2. Sh6-f5 kar koli
3. Tg8-g5 mat.

Rešitev problema št. 36

1. Sd7-c5 b6xc5
2. Dh5-f7 c5-c4
3. Df7-e7 šah Kd6-d5
4. De7-e5 mat.

1. ... Kd6-c7
2. Dh5-f7 šah itd.

1. ... b6-b5
2. Dh5-e5 mat.

Ali radi pretiravate?

Prav zanesljivo pogosto ujamete sebe in druge, kako pretiravajo v tem ali onem pomenu. Pripovedujejo stvari, ki so nemogoče. Pomislite, kolikokrat ste že rekli na primer:

Več ko dvajsekrate sem vas poklicala...

Samo besedico bi rada z vami spregovorila...

Ze celo večnost vas nisem videla...

Pri tem in tem trgovcu imajo na sto tisoče ljubkih reči...

Lačna sem ko volk...

Te jedi bi pojedla celo tono...

Imela je večerno obleko z več kilometri dolgimi naborki...

Ze tisočkrat sem vam povedala, da me nikar ne vikaite!

Če imate trenutek časa, preberite tole...

Za cel milijon ne bi šla danes v gledališče...

Za sto let se je postarala, odkar je nisem videla...

In tako dalje...

Porabni nasveti

Če hočete prihraniti nekaj denarja, dajte krznene ovratnike, jopice ali plašče že zdaj popraviti. Ceneje bo in v jeseni boste imeli vse urejeno, če boste hoteli na lepem obleči krznene plašč ali pa krzneni muf.

Na vse ste mislili pri pripravih za goste, samo na nekaj ste brzkone pozabili. V stekleni vazi, kjer imate cvetlice, ste pozabili premenjati vodo. Voda je videti rumenkasto umazana. Hitro odstranite še ta nedostatek, da bodo priprave za srejem popolne.

In če ste opazili, da vaš mož zelo pogosto trga nogavice na prstih, mu svetujte, naj si vendar že postrizhe nohte na nogah.

Občutljive noge, posebno če so nagnjene k potenju, umijte vsak večer in vsako jutro v slani vodi (dobro pest soli na škafo vode). Nato jih dobro izbršite in natrite s kolinjsko vodo. V čevlje na nasujte nekoliko magnezijevega prahu.

5. nadaljevanje

Vstal je in stopil nekaj korakov dalje, kjer je nizek, poraščen obrok skrival ozko gozdno kotanjo. V njej je spal spanje pravičnega star možak, čigar revščina bi vsakogar na prvi pogled zbudila v oči. Egon je spoznal, da ima pred seboj enega tistih mnogostevnih potepuhov, ki jih srečuješ na deželnih cestah. Zamašena čepica mu je bila zdrknjena z glave, izpod nje so silili že skoraj čisto sivi lasje, od potu zlepljeni v debele, mastne čope.

Izpod raztrganih hlač so silili še bolj raztrgani čevlji. Na obraz, razrit od mnogih gub in gubic, je bila beda vtisnula svoj neizbrisni pečat. Kljub lastnemu razburjenju se je Egon zgrozil ob pogledu na tolikšno zanemarjenost in revščino. »Uboji izgubljenec,« je zašepetal sam pri sebi.

Bog ve, kako dolgo že spi ta neznanec v gozdu? Morda je pa on videl kakšnega sumljivega človeka? Hkrati se je mladi mož zgrozil, videč, da tišči speči neznanec v levici debelo vrvo.

Samomorilec torej! Življenje mu je postalo tako neznosno, da ga ne more več prenašati. Konec je blizu... Morda je zaspal od utrujenosti in lakote, ko se je pripravil za poslednje delo na tem svetu?

Vrv — neznanec jo je krčevito stiskal s palcem in kazalcem desne roke, kakor da bi se bal, da bi mu jo kdo utegnil vzeti — ta vrv je jasno pričala o njegovem namenu...

Mar naj siromaka zbudi in povpraša, ali je srečal v gozdu kakšnega človeka? Morda bi pa tako le izsledil neznanega tatu?

Ze se je hotel skloniti k neznanu, toda pogled na vrv in siromakovo razoranost obličja je zadržal. Naj spi! Ne spodobí se, da bi motil človeka, ki ima samo še en namen na svetu... Razen tega mu ubogi siromak najbrže ne bi mogel kaj prida povedati, saj je zaspal daleč proč od mesta, kjer je bil izgubil denar.

Na lepem je začutil mladi knjigovodja slabotno iskrico upanja, toda dovolj močno, da mu je hitreje pognala kri po žilah.

Morda pa srečni najditelj denarja sploh ni ukradel?

Morda je pismo odprl zato, ker ni bilo na ovojju nobenega naslova. Hotel se je najbrže prepričati, kaj je v tako debelem in tako skrbno zapечатem ovojju. Denar je vzel ven, ga spravil v listnico in odnesel na policijo. Ovoj je pa morda v razburjenosti ali pa iz nebrčnosti pustil pod drevesom?

Ta misel je Egon tako prevzela, da ni spemču siromaku privoščil niti pogleda več, temveč je stekel, kolikor so ga nesle noge, proti mestu.

Pritekel je na policijo ves zasopel in upchan. Srce mu je burno bilo. Zdaj, zdaj, in morda bo izvedel, da se je bal za prazen nič...

Sprejel ga je neki nižji stražnik. Nekoliko nestrpno in nejeverno je poslušal mladega moža, ki je hitel ves upchan, in skoraj opravičujoče se, praviti nekakšno zgodbo o izgubljenem denarju.

Stražnik je nekaj trenutkov molčal, nato pa strogo dejal:

»Nič ne vem, da bi bil kdo prinesel dvajset tisoč mark na policijo, toda povprašal bom.«

Kmalu nato so odpeljali Egona v sobo zelo energičnega komisarja. Spet je moral natanko povedati svojo zgodbo, toda to pot ga je komisar večkrat tako nerodno prekinil, da se je kar zjezil, kajti zdelo se mu je, da ta nepotrebnost in nesmiselnost vprašanja vso zadevo še bolj zapletajo.

In naposled, sit nešteti vprašanj, je vzkliknil: »Zdaj bom odšel v pisarno in govoril s šefom!«

Debeli komisar se je prizanesljivo, prebrisano zasmeljal: »Takojo bomo obvestili gospoda Forsta, vi boste pa tako prijazni in še nekaj časa ostali kar tu pri nas.«

»Zakaj?« je vprašal Egon nestrpno. Strašna slutnja ga je na lepem prevzela.

»Ker zveni ta vaša zgodba nekoliko neverjetno,« je hladno odgovoril komisar. »Le kdo vam bo verjel, da ste bili tako razburjeni, da ste, namesto da bi denar odnesli v banko, tekli v gozd in se tam dve uri izprehajali, ob uri, ko pošteti meščani počivajo ali jedo?«

Najprej bi rad slišal gospoda Forsta, kaj on meni o vaši pripovedki! Raztrgani ovoj pač še ni dokaz, da ste nedolžni. Ali ne bi bilo mogoče, da bi ga bili sami raztrgali?«

»Molčite, gospodi,« je vzkliknil Egon Stern in kri mu je zalila mladi obraz, »nikar me ne žalite!«

»Zavedajte se, prosim, kje ste,« je mrzlo odgovoril komisar, »nisem vas žalil, temveč sem samo našel dejstva!«

Egonu se je zdelo, da mora nekaj storiti, nekaj, kar bo razbilo strahotni obroč osumljenja, obroč, ki se je neizprosno ožil okrog njega. Namesto tega je pa omahnil na stol kakor posekano drevo, in samo njegovo sunkovito, globoko dihanje je pričalo, kako trpi.

LJUBEZENSKI ROMAN
MLADEGA DEKLETANAPISALA ANNY PANHUYSOVA
PREVEDLA K.N.

Vedenje mladega moža ni komisarja kaj prida ganilo. Mnogo takšnih primerov je že bil doživel v svoji službi, videl je že mnogo simulantov. Takšni tički se znajo tako pretvarjati, da bi jim človek nehote verjel, da so nedolžni, če ne bi bila njegova dolžnost, gledati vse dogodke skozi naočnike nezaupanja...

III

Sabina je le s težavo pojedla skromno kosilo, ki ji ga je bila pripravila mati s tolikšno pozornostjo. Poleg glavnate solate, ki jo je mlado dekle tako rado jedlo, je bil danes na mizi brusnični kompot, Sabinina najljubša jed. Toda mlado dekle je še pred kompotom odložila žlico.

Razočaranje nad Egonovim vedenjem jo je tako užalilo, da se je morala zelo zbrati, da mati ni nič opazila.

Po kosilu sta navadno sedli gospa Tannova in njena hči na divan in Sabina je pripovedovala materi vse, kar je bila tisto dopoldne novega videla in doživela. Tudi danes sta bili zvesti svoji stari navadi.

Sabina je izrabila to priložnost, da je razodela materi ponudbo berlinske šivilje in ji razložila prednosti, ki bi jih imela v takšni službi.

Gospa Tannova je molčala in zamišljeno strmela predse. Potem je tiho dejala:

»Morda boš res imela kakšno ugodnost tam doli, toda tudi marsikaj neprijetnega bo vmes. Vsak dan bi se morala tako daleč voziti...«

Sabina jo je živahno prekinila: »Bom pa vsak dan uro poprej vstala, zvečer pa uro pozneje legla in kos bom tem neprijetnostim! Pomislí vendar, mama, trikrat toliko denarja bom zaslužila kakor pri gospe Stauffnovi! In v Berlinu se bom tudi marsičesa novega naučila. Tam bom videla najelegančnejše toalete, videla bom, kako ravnaš s strankami, da zadovoljiš še tako izbirične kupce. In vse to mi bo morda koristilo pozneje, ko bom samostojna. Razen tega je gospe Wellertova prepričana, da me bodo izbrali za »modno kraljico«. Ni mi do takšnih časti, toda ta čast bi mi naklonila kar tisoč mark nagrade! Pomislí, mamica, koliko denarja je to in kaj vse bi si lahko zanj kupili!«

Gospa Tannova je prikimala: »Potem bova pač nekoliko lepše uredili stanovanje, da bo oče ob vrnitvi še bolj vesel svojega doma.«

Sabina je tiho vzdihnila, toda ni hotela ugovarjati.

»Stori, kar misliš, da bo prav, Sabina,« je naposled dejala gospa

Tannova. »Zdaj moraš pač še govoriti z Egonom. Če mu bo tvoj načrt všeč, potem pač ni ovire...«

»In kaj, če mu ne bo všeč?« je napeto vprašala Sabina.

Gospa Tannova jo je začudeno pogledala: »Kako čudno vprašuješ, otrok moj! Če človeku, ki ga ljubiš, tvoj načrt ne bo všeč, je na dlani, da boš morala gospenjo ponudbo odkloniti. Kar je želel njegova dni tvoj oče, to sem hotela tudi jaz. In češar on ni maral, tudi jaz nisem marala!«

Sabina je molčala. Prav nobene vzroka pa ni videla, zakaj naj bi zaljubljeno dekle ravnalo slepo tako, kakor želi njen zaročenec.

Njena mati bo pač živela v tej veri do konca svojega življenja, kljub temu, da ji mož, ki mu je posvečala toliko ljubezni, ni bil prav nič hvaležen in jo je v odločilnem trenutku z otrokom vred pustil na cedilu...

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobi in svetilnika srajce, ovratnike, zapetnice itd. Pere, suši, munga in lika domače perilo. Parno čisti posteljino perje in puh

tovarna JOS. REICH
LJUBLJANA

Na ovinku, kjer sta se navadno shajala z Egonom, so pa materine besede spet zaživele v njej.

Zakaj vendar je bil Egon danes tako trd in neprijazen? Zakaj ni bil bolj vljuden in obziren? Prav s tem je podkrepil njeno odločitev in njeno trmo.

Če bi jo zdaj pričakoval kakor toliko dni, ji privoščil prijazno besedo, bi mu najbrže odpustila in — popustila. Proseča beseda z njegovega ustnic bi zadoščala, da bi odklonila vablivo ponudbo gospe Wellertove.

Pridržala je korak, se obrnila in pogledala v smer, odkoder je navadno prihajal Egon. Nikjer ga ni bilo videti.

Spet se je v njej zbudila trma. Spet so oživele vse laskave besede, ki jih je bila dopoldne govorila gospe Wellertova.

Vzravnila se je in trmasto strela z glavo, da so plavi kodri zaplesali v vetru.

Egon je ravnal danes dopoldne z njo nepravilno! Zazdelo se je, kakor da bi spet videla zvedavo muzanje tujega šoferja, ko jo je Egon pustil samo sredi ceste.

Pospešila je korak. Če Egon došle ni spoznal, kako krivično je ravnal, potem se je bila pač zmo-

tila v njegovem značaju. Če je človek nagle jeze, mu je še mogoče odpustiti; vse drugače je, če ravna premišljeno in trmasto trdi svoje.

Oh, upala je, da jo bo Egon kakor po navadi čakal na voglu Vrtnice ulice in se ji opravičil za krivico, ki jo ji je bil storil.

V takšne misli zatopljena je stopila v salon gospe Stauffnove. Neka vavanka ji je dejala, da jo gospe že pričakuje in naj se takoj oglasi pri nji. Sabina je tiho odšla v salon.

Gospe sta sedeli za mizo in pili kavo. Prijazno sta jo povabili, naj prisede. Natocili sta ji zvrhano skodelico in ji ponudili pecivo. Sabina je počasi srkala dišečo kavo, hoteč podaljšati čudoviti užitek, a pije tako izvrstno pijačo iz čudovito tenke in krhke porcelanaste skodelice.

Po kavi so servirali sladak, toda precej opojen liker. Sabino je na lepem spravil v dobro voljo.

In ko ji je pričela gospe Wellertova razlagati, kako lepo bo živela pri njej, ni niti podvomila, ali bi odklonila njeno ponudbo ali pa odločila svoj pristanek. Živahno, skoraj nekoliko preburno je prikimala in vzkliknila: »Pristanem!«

Toda na lepem so ji solze zalile oči. Spomnila se je, da je Egon ni pričakoval in da se ji ni opravičil. Gospe Wellertova jo je začudeno pogledala.

»Kaj je z vami, ljuba gospodična?« je sočutno vzkliknila. »Še pravkar ste bili veseli, da bi ves svet objeli, zdaj pa le malo manjka, da ne zjokate!«

Gospa Stauffnova se je sklonila k prijateljici: »Morda je žalostna zaradi doma. Njena mati je nekoliko čudaška. Že deset let pričakuje, da se bo vrnil pobegli mož.«

Govorila je šepetaje, tako da je Sabina ni mogla razumeti.

Gospe sta ji pričeli prigovarjati, naj jima razodene vzrok takšne otočnosti.

Tedaj je Sabina povedala vse, prav vse o Egonu Sternu.

Lastnica velikega berlinskega salona jo je začudeno gledala, potem pa zmajala z glavo, kakor da je ne bi prav razumela.

»Ljubi otrok, zakaj se zaradi tega tako zelo razburjate?! Zaradi tako surovega človeka si vendar ne boste izlokali svojih lepih oči! Le pomislite, kakšen zakonski tiran bi bil ta človek! Če bi vas res ljubil, vam ne bi hotel kratiti uspeha v življenju! Toda nočem vam prigovarjati, gospodična. Počakala bom vašo odločitev še do jutri zjutraj. Ostala bom tu do jutri popoldne, in če boste hoteli, boste lahko kar z menoj odpotovali v Berlin.«

Sabina si je nekoliko oddahnila. Vsa zadovoljna je pomislila, da se

Posebno pazite kaj bolnik pije!

Pitje ni le za zdravega človeka zelo važno, temveč tudi za bolnika mnogo-krat važnejše od hrane!

Zato pijte Vi in Vaš bolnik čim čezšče našo najboljšo mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna

ono z rdečimi srci

Prospekte in vsa potrebna navodila pošljite gratis in z veseljem

Uprava zdravilnega kopališča

SLATINA RADENCI

bo le še utegnili posvetovati z Egonom o svojem načrtu. In v miru bo lahko še bolje premislila to zadevo.

Bila je prepričana, da jo bo drevo počakal.

In vendar se je tudi to pot zmotila. Egona ni bilo. Oh, kako jo je to peklo!

Tisto noč je Sabina le malo spala. Zdelo se ji je, kakor da bi ji ljubljani glas vso noč šepetal na uho: »Moja ljubljena Sabina,« toda kakor strela z jasnega je prekinil te nežne besede oster glas: »Ko se boš spametovala, bova govorila dalje!«

Tiko je ihtela, dokler je ni zajel trd, svinčen spanec.

Tudi jutraj je Egon ni pričakoval. Tedaj je zmajal njen ponos. Če se ni hotel spraviti z njo, potem je pač bolje, da se njuna ljubezen konča...

Odpotovala je popoldne z gospe Wellertovo v Berlin, v velemost, kjer se je dotlej samo nekajkrat mudila in ki jo je vselej s svojo ogromnostjo spravilo v zadrego.

Modni salon gospe Wellertove je bil bliži živalskega vrta, v veliki, beli hiši s širokimi okni, bleščečim se stopniščem in razkošnim dvigalom. Gospe je takoj predstavila novo manekinko, toda le malo prijaznih oči jo je pozdravilo.

Komaj je gospe Elza odhitela v stanovanje, da bi se preoblekla, so se dekleta zgrnila okrog Sabine in jo prezirljivo zvedavo ogledovala. Nobene prijazne besede. Ena izmed njih, velika in precej močna, je polglasno vzkliknila:

»Menda je ušla iz voščenega gledališča, ta lutka!«

Sabini se je zazdelo, kakor da bi stala med samimi sovražnicami.

Tedaj se je pa že vrnila gospe Wellertova, ki je med vrati prestregla poslednje besede. Njen prebrisan obraz je postal zapet:

»Ema, če boste govorili nesposobno, boste zleteli!« je kratko dejala. »Gospodična Lili Tannova, ob tem imenu se je Sabina zdrnila, »je vaša nova tovarišica in razen tega pod mojim osebnim varstvom. Želim, da ravnate lepo z njo!«

Potlej se je obrnila k voditeljici salona: »Prosim, seznanite gospodično Lili z našimi ljudmi in našim salonom. Poskrbite, da dobí delovno haljo!«

Prijazno je pokimala Sabini in odšla v sosednjo sobo.

Takoj nato so ji prav tista dekleta, ki so jo prej gledala tako sovražno, skušala privoščiti kakšno dobro besedo. Sabina ni mogla uganiti, ali so se tako zbale gospodarice ali se jim je zasmilila. Videla je samo, da je zavel po veliki, svetli delavnici čisto nov, prijazen, njej naklonjen veter.

Tudi bujna Ema se je smehljala: »Če se stara tako napihne, že tiči nekaj za to zadevo,« je odkrito priznala, in prijazen smehljaj se je razlil po njenem dobrodrušnem obrazu. »Veš, Lili, sicer nas ne uženo tako hitro, toda hudobne nismo! Se nas boš že še navadila!«

Potrepljala jo je po rami in Sabina je opazila, da ima lepe, mehke in skrbno negovane roke. »Nikar ne bodi tako hladna, Lili,« je prigovarjala Ema, »saj nismo zato jezne nate, ker si lepša od nas! Jaz vsaj ne! Moram se varovati jeze: če si jezen, hujšaš, jaz moram pa ostati zalito vitka. Da, da, to je strokovni izraz za moderne debeluške! Sprejeli so me v službo kot zastopnico, zalito vitkih in takšna moram tudi ostati, če nočem zleteti!«

Zvito je pomežiknila.

»Si že mislim, zakaj moramo ravnati s teboj v rokavicah. Gospa so si vbiili v glavo, da boš modna kraljica. Takoj sem to spoznala po njenem ošiljenem nosu, ki je danes še daljši in bolj koničast kakor sicer. No, priznati moram, da si presneto čedna stvarca. Precej, ko sem te zagledala, sem si mislila: 'Tale malomeščanska lutka nas bo vse v koš spravila.' Zdaj sem se pa že pomirila. Presuša si, da bi mi mogla konkurirati. Tukaj imaš mojo roko, da mislim pošteno s teboj. Ali hočeš, da bova prijateljici?«

HUMOR in ANEKDOTE

Nesporazum

»Rada bi kupila kakšno knjigo.«
»Kaj lažjega, draga gospodična?«
»Ni potrebno, zunaj imam avto.«

Rekord

»Včeraj sem bil v cirkusu in videl nekega atleta, ki je z golimi rokami ustavljal tri drveče avtomobile.«
»To še ni nič! Jaz sem pred kratkim z eno samo roko ustavil cel vlak.«
»Nikar se ne šalí!«
»Res, res! Potegnil sem za zasilno zavoro.«

Nesrečna pozabljivost

»Gospod, zakaj ste me na lepem poljubili? Ali ste pozabili na dolžnost gentlemana?«
»Ne, pozabil sem naočnike.«

Znamenje

»Vse pogostje opažam, da se staram.«
»Res? Kako to?«
»Poprej so me dame spraševale, zakaj se ne oženim, zdaj me pa sprašujejo, zakaj se nisem oženil.«

Brez milosti

Sodnik: »Ali vas nisem že nekdaj videl?«
Obtoženec: »Da, gospod sodnik, vašo gospodično hčerko sem učil petje.«
Sodnik: »Pet let ječe...«

Vzorec

Nekoč je dobil slavni Iree Bernard Shaw cenik železnice, ki mu ga je brezplačno poslala na ogled neka velika tovarna.

Shaw se je zahvalil za cenik in pisano končal takole:

»Najbolj me zanimajo tipi lokomotiv; zato vas prosim, da mi pošljete dve ali tri na ogled.«

Mali diplomat

Mati: »Janezek, danes povej gospodu učitelju, da te jutri ne bo v šolo, ker smo dobili dvojčeta.«
Sinko: »Ne, rajši bom rekel, da smo dobili samo eno deklico.«
Mati: »Zakaj bi lagal, Janezek?«
Sinko: »Veš, mamica, eno si bom rajši prihranil za drugi teden...«

Obilen blagoslov

Oče pričakuje radostnega dogodka. Ze nekaj ur se nestrpno spreha sam in tja, iz hiše na vrt in spet nazaj... Na lepem se vrata odpro... Blizajo se mu koraki... pojavi se zdravnik in mu stisne roko.
»Ali je končano?« vzklikne srečni očka. »Ali je deček?«
»Da, srednji je deček.«

Poštenje

Blumenfeld in Goldmann sta sklenila, da bosta skupaj ustanovila podjetje. Ko sta se razgovarjala o določbah medsebojne pogodbe, je Goldmann omenil, da je poštenje v trgovini neobhodno potrebno.
»Kaj misliš s tem povedati?« ga je vprašal njegov družabnik.

»Poslušaj! Da bolje razumeš, ti bom povedal primer. Vzemiva, da sem sam v pisarni, ko neki odjemalec plača deset tisočakov. Dam mu pobotnico in vzamem sveženj bankovcev. Ko odide, vidim, da je namesto deset enajst bankovcev. En bankovec bi lahko obdržal zase, ne da bi o tem črnil besedico, kajne? Toda pravim si: 'Blumenfeld

je moj družabnik, polovica je torej njegova'. — Vidiš, tukaj se začne poštenje!«

Kaj je diplomat?

Romunski zunanji minister Gafencu se je preteklo leto napotil na turnejo po evropskih prestolnicah. Preden je odpotoval, ga je eden izmed njegovih malih nečakov vprašal, kaj je prav za prav diplomat.

Gafencu se je zamislil, čez nekaj časa je pa odgovoril:

»Diplomat je mož, ki svoj čas porabi za to, da urejuje spore, ki jih pa nikoli ne bi bilo, če ne bi bilo diplomatov.«

Zmota

»Nič ne tako znamenit, kolikor si sam domišlja,« je nekoč pripovedoval slavni italijanski tenor Enrico Caruso (1873—1921) svojemu manažerju. »Bil sem že širok sveta znan pevec, ko sem se nekoč peljal z avtom na izlet na Long Island pri New Yorku. Med potjo se mi je pokvaril motor. Medtem ko je šofer popravljal avto, sem se zatekel v neko ribiško koč, kajti pihal je mrzel severnik, jaz sem se pa bal, da si ne bi prehladil grla.«

»Ribiči so me prijazno sprejeli, pri ognjišču so me pogostili in se z menoj prijazno razgovarjali. Zanimalo me je, ali je glas moje slabe prodri tudi do teh preprostih ljudi; zato sem jim povedal svoje ime. Najstarejšemu ribcu je pri tem od presenečenja kar pipa padla iz ust. Čutil sem se neznansko polaskanega, da me celo ti ljudje poznajo. Tedaj je pa ribič dejal: 'Crusoe! Robinson Crusoe, znameniti pustolovec! Nikoli si ne bi drznil misliti, da bo tako znamenit človek kdaj obiskal mojo koč!'«

Napad na Luksemburško, Belgijo in Nizozemsko

MED DVEMA VOJNAMA

1914–1939

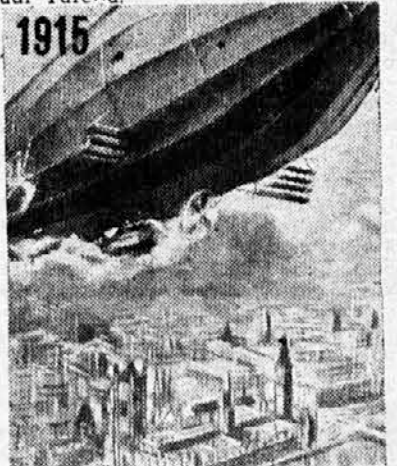
ali:

25 let svetovne zgodovine

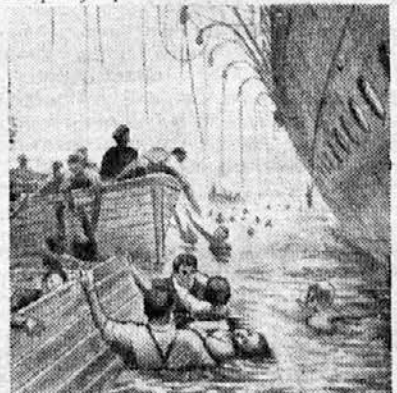
(Gl. začetek v prejšnji številki)

Mesca novembra je na strani Nemčije in Avstro-Ogrske stopila v vojno tudi Turčija.

Leto 1915. se je začelo s celo vrsto zeppelinških napadov na London. Pri Mazurskih jezerih v Vzhodni Prusiji je Hindenburg pognal Ruse v močvirje, da jih je na tisoče in tisoče utonilo. Z velikimi izgubami in brez pravega uspeha so se na polotoku Galipoliju pri vходу v Dardanele iz-

krcale zavezniške čete. V maju se je od nemškega torpeda potopil angleški velepomnik *Lusitania*; utonilo je 1198 ljudi, med njimi 124 Američanov. Ta dogodek je pomenil konec ameriške nevtralnosti. Lloyd George je postal minister za municijo. Nemci so obdolžili angleško bolničarko v Belgiji Edith Cavellovo vohunstva in jo ustre-

lili. Mackensen je vdrl v Srbijo; stari kralj Peter I. Osvoboditelj je moral v volovski vpregi bežati čez Albanijo. Po kratkem obotavljanju se je Bolgarija pridružila Avstro-Ogrski in Nemčiji. Na francoskem je general Joffre postal vrhovni poveljnik francoskih armad.

Na zahodnem bojišču je Nemčija pod poveljstvom prestolonaslednika Viljema izvedla nekaj srditih napadov na Verdun. Aprila je upor v Dublinu (Irska) odvrnil za nekaj časa angleško pozornost od drugod, maja je pa sledila edina velika morska bitka svetovne vojne, bitka ob jütlandski obali; končala se je brez odločilne zmage. *Dalje prihodnjic*

Ali se misli Hitler?

izkrcati v Angliji?

Hitler hoče ugonobiti Anglijo. Bombe iz letal, topovske granate in torpediranje sorazmerno maloštevilnih trgovskih ladij je vse premalo tehno za ta njegov namen; ti napadi naj bi bili le uvertura v zasedbo britanskega otočja po nemških četah.

Takšen poskus v zgodovini ne bi bil nov. Toda posrečil se je enkrat samkrat, vsi drugi poskusi so se končali izjalovili. Če pustimo Julija Cezarja ob strani, je bil vojvoda Viljem Normanski edini, ki se je lahko bahal, da je po izkrcanju l. 1066. zavezal vso Anglijo. Razdelil je deželo med svoje barone in tako je tedanja

Anglija postala normanska in takšna ostala cela štiri stoletja.

Od tistih herojskih dni se je Anglija povečala. V teku stoletij je imela večkrat opravka s Francozi, dokler ni trčila ob Nemčijo. In francoski vladarji so si vselej zaman prizadevali, da bi Anglijo uničili.

Zakaj, če se hočeš polastiti kakšne otoške dežele, moraš najprej poslati vanjo velike armade in jih prehraniti; obenem je pa treba streti nasprotnikov odpor. V ta namen je posebno važno eno: obvladovanje morja. Drugače je poskus vnaprej obsojen na klavrn konec.

Tako n. pr. se je 1779. žalostno izjalovil poskus francoskega grofa Broglia.

Toda ideja je ostala in voditelji velike francoske revolucije so se je oklenili: »Bomo videli, kaj bo Anglija rekla, če bomo na njenih obalah izkrcali 200 000 mož,« je rekel Carnot, in mladi general Hoche je dobil nalogo, da načrt uresniči. Toda Francozi so se stvari lotili polovičarsko,

Na gornjem zemljevidu so državne meje označene s črtami iz debelih križcev. Napadene države Luksemburška, Belgija in Nizozemska so bels, Francija je navpično črtkana, Nemčija pa poševno. (La Haye = Haag, Aix-la-Chapelle = Aachen, Trèves = Trier, Cologne = Köln, Rhin = Ren, Mer du Nord = Severno morje; Liège imenujejo Nemci Lüttich, Anvers pa Antwerpen.)

k temu se je pridružilo še slabo vreme in tako je januarja l. 1798. veliki načrt klavarno propadel.

Potlej je Napoleon razmišljal o izkrcanju na Angleškem. Pregledal je pristanišča in inspiciral ladje, določene za prevoz vojaštva na britansko otočje. A tudi iz te moke ni bilo kruha. Napoleon je bil sam toliko moder, da je misel opustil, še preden bi bila utegnila dozoreti do dejanj.

V prejšnji svetovni vojni si je Nemčija zaman prizadevala, da bi razbila blokadni oklep in izsilila svobodo morja. Peščica pohodov njenih vojnih ladij ji ni niti enkrat dala toliko priložnosti za napad na britansko otočje, kolikor so je imeli d'Orvillij, Hoch in Napoleon.

Tudi v sedanjí vojni ima Nemčija malo upanja, da bi mogla ugonobiti Anglijo z izkrcanjem na njenih oba-

lah, kakor je stari Katon ugonobil Kartagino. Dardanelska odprava je dokazala nemoč morja nasproti koplini; razen tega so moderne vojne metode kljub vsemu bolj v korist napadencu kakor napadalcu: sovražnikov prihod bi bil signaliziran že nekaj sekund nato in motorizirani oddelki bi obračunali z nasprotnikom, še preden bi se utegnili dobro izkrcati. Pošiljanje čet z letali utegne roditi skromne uspehe v majhni in razmerno slabo oboroženi državi, kakršna je Nizozemska; letalsko izkrcavanje na britanskih otokih je pa le pretvegano početje. Da, ko bi Nemci imeli britansko vojno mornarico!

Zato mislimo, da se Hitler ne bo poskušal izkrcati na Angleškem. Njegovi morebitni padalci bodo imeli na britanskih otokih docela drugo nalogo — nalogo, da izpodknejo tla vojni morali angleškega naroda.

OROŽJE, KI LJUDI 'KOSI'

STROJNICA – sejalka smrti

Izumitelj tega najstrašnejšega orožja na svetu si je iz kesanja sam vzel življenje

Na vseh straneh besni vojna. Zdi se nam, ko da bi se začela šele pred nekaj meseci, takrat, ko sta Anglija in Francija napovedali vojno Nemčiji, kajti šele takrat smo jo občutili v svoji bližini. V resnici pa vojna traja neprestano že leta in leta. Iz takšnih ali drugačnih vzrokov; na različnih koncih sveta stalno besne boji in strojnica neprestano poje svojo pogubonosno pesem: v Mehiki, na Kitajskem, potem v Abesiniji, na Španskem in spet na Kitajskem, nazadnje je pa prišla na vrsto tudi Poljska. Zda strojnica ropočejo ob Renu, na Norveškem, a jutri — bogve kje?

Poleg mnogih dovršenih strojev modernega vojskovanja si nobene vojne ne morete misliti brez strojnice. Vsak dan beremo poročila o uspehih strojnice, o pobojih celih čet s strojnici, o tem, kako je sovražnik zaplenil naprotniku toliko in toliko strojnico. Pojav strojnice je tako tesno zvezan s pojmom vojne, da se ljudem zdi, da je strojnica že od nekdaj vojno orožje.

Pojav strojnice pa ni starega datuma. Njena zgodovina je razmeroma kratka, stara je komaj štirideset let. Samo toliko časa je minulo od njenega izuma, a šele pretekla svetovna vojna je bila prvi spopad, v katerem se je pokazal pomen strojnice za ubijanje ljudi na debelo in v najkrajšem času.

Izumitelj strojnice je Američan Stevens Hiram Maxim, ki je bil še pred iznajdbo tega strašnega orožja znan kot odlični inženir in izumitelj. Iznašel in izpopolnil je še mnoge druge aparate, koristne za vse človeštvo, ki jih pa ljudje žal zlorabljajo. Niz koristnih iznajdb je pa zaključil z izumom strojnice, ki je dobila nalogo, da ogromnemu številu ljudi vzame življenje.

Po nekaterih večjih uspehih v Ameriki je Hiram Maxim skušal svoje koristne iznajdbe uveljaviti tudi v Evropi. Tu pa ni našel na najprihodnejši sprejem in moral se je vrniti v novi svet. Pripovedujejo, da ga je pred vrnitvijo neki prijatelj tolažil s temile besedami:

»Na stari zemljin človek lahko za-

služi denar samo na en način, namreč da izumi kakšno učinkovito napravo, s katero se njeni prebivalci laže pobijajo.«

Kot dober Američan Hiram Maxim očitno ni pozabil teh besed.

Takoj po vrnitvi iz Evrope se je Stevens vrnil na delo in petnajst let pozneje je bila gotova prva strojnica tipa »Maxim«.

Ljudje, ki so poskušali pred Maximom iznajti strojnico, so mislili, da je pri neprestanem streljanju za vsak posamezen naboj potrebna nova cev. Hiram Maxim je pa iznašel cev, ki se sprosti hladno. S potlačilnim delom se mu je posrečilo iznajti strojnico, ki se avtomatično odpira, zapira, polni, prazni, izloča sestreljene strojnice, vse samo s preprostim pritiskom na petelina. Prva strojnica je bila težka pet in dvajset kil, streljala je do treh kilometrov daleč, v minuti je lahko izstrelila po 500 do 600 nabojev ali deset v sekundi in je imela samo eno cev.

Predhodnice moderne strojnice niti zdaj niso bile tako dovršene. Ameriška strojnica, ki so jo uporabljali v ameriški državljanski vojni, je imela 8 do 10 cevi, izstreljevala je pa sorazmerno malo krogel. Francoska strojnica polkovnika Ferryja je teoretično lahko izstrelila po 150 nabojev na minuto, težka je bila pa okrog 800 kil. »Maxim« je prekosil vse rekorde.

Ko je Hiram Maxim dokončal svoj izum, je spet prišel v Evropo, da bi ga prodal tam, kjer je največ spopadov. Vendar v začetku ni našel na razumevanje in lep sprejem. Vse države, ki jim je ponudil svojo strojnico, so ponudbo zavrnile, ker ji niso zaupale.

Prvi, ki je sprevredil veliko važnost strojnice v vojni, je bil bivši nemški cesar Viljem II. Konservativni nemški generali so se uprli njegovemu predlogu, da bi nemška vojska uvedla strojnico. Prvi, ki se mu je posrečilo uvesti strojnico v vojsko svoje države, je bil angleški državnik lord Kitchener.

V sudanski vojni so angleški vo-

jaki prvič uporabljali strojnico in od tistega trenutka je postala neobhodno orožje. Sovražniki so padli kakor snopje. Neki očividec je pripovedoval:

»Novo orožje je napravilo med sovražnimi vojniki takšne praznine, kakršne dela kosa v žitnem polju. In od takrat pravimo, da »strojnica kosi«.

Sele v rusko-japonski vojni je naredila pravi sprejemni izpit in pokazala ves svoj učinek v ubijanju. Vojaki ene in druge vojske so padli kakor snopi. Na lepem so se vse evropske države začele zanimati za sejalko smrti.

Kakor hitro so vojskovodje spoznali pomen strojnice, so mnoge bistroumne glave začele strojnico še izpopolnjevati. Pojavilo se je še več drugih modelov strojnice, učinkovitejših in bolj dovršenih. Amerika ni hotela zaostajati za Evropo in se je tudi sama preskrbela z njimi, kakor se je najbolj mogla.

Zalostna je pa usoda izumitelja strojnice. Izumitelj avtomatskega orožja, ki v eni sami minuti izstreljuje po 600 krogel in seje smrt, si je leta 1916. vzel življenje, star 76 let. Prepričan je bil, da je njegov izum prinesel človeštvu samo grozo, odnosno, da so ga ljudje zlorabili. O tem danes tudi nihče ne dvomi. Vojna, ki je takrat divjala v Evropi, mu je dala ogromno dokazov, kako učinkovito je njegovo orožje. Večina onih enajst in pol milijona žrtev svetovne vojne je bilo pokosenih s strojnici.

Od leta, ko je Maxim iznašel to strašno orožje, so se ljudje na moč trudili, da bi ga še bolj izpopolnili. Sprva je bila strojnica samo poljsko orožje in orožje strelskih jarkov, pozneje pa je postala sestavni del skoraj vseh vojnih strojev in je našla pot na vse vojne objekte.

Letala, tanki, ladje, bojni čolni, motorna kolesa, okopni avtomobili, utrdbe, vsi so opremljeni z najnovejšimi tipi strojnice, ki bljujejo rekordno število krogel v minuti in tako sejejo smrt na vse strani.

»Sirom sveta«, Beograd

rešilne čolne. Moderni torpedi, ki se premikajo s šestkrat večjo hitrostjo kakor prvi Whiteheadov model, pa običajno spuščajo iz cevi za spuščanje torpedov na ladji v smeri cilja, ki ga je treba zadeti.

Današnji torpedi so dolgi 7 metrov in vsebuje 150 kil razstreliva. Slišni zrak, ki ga žene s pomočjo posebnega stroja in propelerja, je dovolj močan, da torpedi žene dosti dalj časa, kakor meri razdalja, iz katere lahko uspešno merijo. Zaščitne mreže, ki so jih imele vojne ladje zaradi obrambe proti torpedom, kakor tudi izbokline, ki jih danes uporabljajo v ta namen, ne morejo ladje ubraniti strahotnih učinkov tega pomorskega orožja pri pravilnem merjenju.

75 letnica Lupisovega izuma

Se natančneje opis torpeda in podrobnejše podatke o njegovih izumiteljih je prinesla tehnična priloga londonskega »Timesa« z dne 26. marca 1915. (za časa prejšnje svetovne vojne) in sicer ob 50letnici Lupisovega izuma. Če primerjamo članek »Timesa« s člankom v omenjenem listu »Picture Post«, vidimo, da je pisec (Tom Whintengham) uporabil podatke iz »Timesa«. Po tem takšnem je zdaj 75letnica Lupisovega izuma.

Zanimivo je pripomniti, da potomci kapitana Lupisa žive na Reki, da pa Lupisova rodbina izhaja s polotoka Pelješca (iz Vignja in okolice). Od tam po vsej verjetnosti izhaja tudi izumitelj torpeda. Potomci inženirja Whiteheada žive pri nas v Dalmaciji, v okolici Dubrovnika.

»Jadranska straža«, Split.

Diamanti za vojne ladje

Cepav ljudje mislijo, da so diamanti samo za razvedrilo v mirnem času, igrajo prav važno vlogo tudi v času vojne. Edino trdota diamanta more izrezati najmoderneje stroje za sekanje kovinskih delov preciznih naprav na vojnih ladjah. Samo s pomočjo diamantov lahko delajo vojne ladje in tanke.

Prav tako ne bi bilo petroleja, če ne bi bilo diamantov. Kajti brez diamantne konice ne bi mogla nobena žaga prodrati trde stene in priti do petroleja.

Dve tretjini diamantov uporabljajo v industrijske svrhe. Ker je pa zdaj industrija v vojni službi, je postal tudi diamant zelo važen vojni činitelj.

Tit-Bits, London.

H. C. Andersen SLAVČEK

Nihče mu ni vedel povedati, kje živi slavček, kajti še nihče ga ni bil slišal.

In dvorni upravnik je spet stekel k cesarju in mu dejal, da je zgodba o slavčku najbrže izmišljena. Izmišlili so si jo tisti, ki pišejo knjige.

»Vaše cesarsko veličanstvo niti ne slutite, kaj vse kvasijo ti ljudje, celo pesmi in stvari takšne baže, ki jim pravimo črna umetnost!«

»Toda knjigo, ki sem v njej bral zgodbo o slavčku,« je rekel cesar, mi je vendar poslal vsemogočni japonski cesar, torej ne more biti zlagana! Hočem slišati slavčka, drevi mora biti tukaj! Pri meni je v največji milosti! Če ga pa ne bo, naj dobe po večerji vsi na dvoru nekaj gorkih na občutljivi del telesa!«

»Cing-pe« je odgovoril dvorni upravnik in spet pričel tekati po vseh stopnicah gor in dol, po vseh dvoranah in hodnikih. In z njim je tekalo pol dvora, kajti nikomur ni dišalo, da bi mu po večerji primazali nekaj gorkih. To je bilo povpraševanja po skrivnostnem slavčku, ki so ga poznali po vsem svetu, samo na dvoru ne.

Naposled so zagledali neko ubogo, revno dekletce v kuhinji. In ta je dejala: »O slavčka pa dobro poznam! Joj, kako lepo zna peti! Vsak večer so mi dovolili, da ponesem ostanke večerje svoji ubogi, bolni materi, ki živi na peščini ob koncu gozda. In ko se vračam

in utrujena v gozdu počivam, tedaj zaslišim, kako slavček poje; voda se mi nabere v očeh in prav tako mi je, kakor da bi me mati poljubljala!«

»Malo kuhinjsko dekletce, priskrbel ti bom stalno službo v kuhinji in ti dovolil, da boš gledala cesarja pri kosilu, če nas moreš peljati k slavčku, kajti za drevi je prijavljen pri kralju,« je dejal strogo dvorni upravnik.

Poromali so v gozd — kuhinjsko dekletce, za njo pa ves dvor — in ko so romali po mehke mahu, je na lepem nekje zamukala krava.

»O,« so vzkliknili zlahtni dvorjani, »koliko sile tiči v tem malem bitju! Res čudno! Gotovo smo ga že kdaj slišali!«

»Ne, to so krave, ki tako mukajo,« jim je pojasnilo dekletce. »Še daleč smo od kraja, kjer živi slavček.«

(Dalje prihodnjič)

Razvoj »kovinske ribe«

TORPEDO - izum kapitana s Pelješca

Ob 75letnici tega nevarnega orožja

Londonski ilustrirani tednik »Picture Post« je napovedal vrsto člankov o zgodovini orožja. Kot prvi članek s tega zanimivega področja objavlja razvoj strašnega orožja v današnji pomorski vojni, razvoj torpeda.

Zgodovina pomorskih bitk pozna že iz davnih časov tako imenovane goreče ladje, ki jih je, natovorjene z oljem, kataranom in smodnikom in plavajoče s polno paro, lastna posadka zažgala in spustila med sovražne ladje, da bi tam povzročale požar in tako sovražniku napravile škodo. S takšnimi »gorečimi« ladjami so Angleži zadali poslednji udarec ostanom španske »nepremagljive armade«. Zato bi lahko trdili, da so bile te ladje prvi preteči torpedi.

Ameriški izumitelj Robert Fulton, ki je prvi v brodarstvu uporabil parni stroj, se je prav tako bavil z vprašanjem, kako uničiti sovražne ladje s podmorsko eksplozijo. Okrog leta 1800. je delal tudi poskuse na tem področju. Takrat se prvič pojavila ime »torpedo«. Njegovi poskusi pa niso imeli uspeha, ker se mu ni posrečilo rešiti vprašanja, kako spraviti razstrelivo v sovražno ladjo.

Za časa državljanskih vojn v Združenih državah (1861—1865) so delali podobne poskuse. Takrat so vzdolž struje spuščali majhne splave z razstrelivom proti ladjam, ki so sodelovale pri blokadi. Le redko so pa dosegli pravi uspeh, ker splavi niso eksplozirali v določenem času.

Torpedo na palici je bil že korak dalje. Več ko deset metrov dolgo palico so pritrdili na čoln z vesli, na koncu palice je bilo pa razstrelivo. Čoln, vesla in veslače so kolikor mogoče maskirali, da bi prišli čim bolj v bližino sovražne ladje in ji podtaknili razstrelivo.

Ti čolni zelo spominjajo na današnji živi torpedi, ko se ljudje proročijo, da jih denejo v poseben torpedo, ki ga je mogoče krmariti tako, da zanesljivo zadene sovražno ladjo. Toda niti takšni čolni niso bili zmerom učinkovito orožje, ker je palica prekmalu eksplozirala, ko je sovražna bomba zadela v razstrelivo na vrhu palice. Neko poznejšo vrsto torpedov so čolni vlekli za seboj, skušajoč jih podtakniti sovražni ladj, ki bi z njimi trčili skupaj.

Prvi, ki je prišel na idejo današnjega torpeda (sredi šestdesetih let preteklega stoletja) je bil naš rojak, takrat avstrijski pomorski kapitan Lupis. Pročeval je poskuse na tem področju v Ameriki in v drugih deželah. Začel je konstruirati svoj tip torpeda z majhnim parnim strojem, vdelanim v njegov trup. Njegova konstrukcija je dala pobudo angleškemu inženirju Robertu Whiteheadu, kateremu je kapitan Lupis poveril rezultate svojih poskusov. Inženir Whitehead je dal naposled njegov današnji mehanizem. Lupis in Whitehead sta se spoznala na Reki, kjer je bil Whitehead uslužben kot inženir.

Torpedo Whitehead

Tako je dobil torpedo ime po tistem, ki ga je dokončal in uvedel v prakso, in ne po svojem pravem izumitelju. Prva Whiteheadova »kovinska riba« je vsebovala okrog 10 kil dinamita, pogonsko sredstvo je bil pa stisnjen zrak. Res je, da je ta torpedo učinkoval samo na majhne razdalje, pomikal se je pa s hitrostjo 6 vozlov na uro, torej hitreje kakor človek lahko teče.

Imel je pa še druge napake: zgodilo se je, da se je prikazal na površini in se tako izpostavil sovražni vojni oči. Ali pa se je narobe spustil v globino in padel na dno. Leta 1868. se je Whiteheadu posrečilo te nedostatke odpraviti. Svoj izum je prodal britanski vladi za 15.000 funtov sterlingov (okrog tri milijone dinarjev). Skrivnost tega izuma je bilo mogoče ohraniti samo pet let; po tem času so imele že vse velike pomorske sile torpede, napravljene po Lupis-Whiteheadovem sistemu.

Po tem je bilo še več podobnih izumov na tem področju, toda niti eden ni prekosil Lupis-Whiteheadovega sistema. V novejšem času so Japonci konstruirali tako imenovani »živi torpedi«, s prostorom za enega človeka, ki daje torpedu smer. Prav tako pa lahko ogledniške poletje delajo s torpedom, ki ga je mogoče brezlično upravljati. Znan je tudi magnetični torpedo, sestavljen po sistemu magnetne mine.

Torpedo tipa Whitehead so nekoč spuščali v morje tako, kakor spuščajo

11. nadaljevanje.

»Ali ste že mislili na to, da se bova morala ali vrniti med ljudi ali pa ostati tukajle — sama — odrezana od sveta, do konca naših dni?«

»Se nikoli nisem razmišljala o tem.«

»Torej! Kaj si boste izbrali? Vrniti se v svet ali živeti tukaj... sami z menoj?«

»Ostala bom.« Novo spočeta misel, prežeta z lastnim doživljanjem, je zvenela iz njenega drhtečega glasu: v njenem odgovoru se je skrivala prečudna moč.

Venters se je zdrznil; potlej je pa odtrgal svoj pogled od njenega obraza in njenih oči. Vedel je, kar je dekletu le nasploh slutila... da ga ljubi.

11. POGlavJE

Zvestoba in nezvestoba

V hiši Jane Withersteenove se je začela uresničevati obljuba, ki jo je dala Mrs. Larkinovi, obljuba, da bo skrbela za majhno Fay. Kakor žarka sončna luč med topoljnim vejčjem je bil svetel prihod tega otroka v mračno hišo Withersteenovih. Velike, neme sobane so bile polne otroškega smeha. Po senčnatem kamnitnem dvorišču, kjer je prebivala Jane toliko vročih junjskih dni, je skakljala Fay s svojimi drobčnimi nožicami, je čopljala po bistri vodi jantarjevega potoka. Nenehoma je čebljala. Kolikšna sprememba, si je mislila Jane, kolikšna sprememba, ki jo je prinesel ta otrok v hišo Withersteenov! Nikoli prej ni bila ta hiša pravo domovje. Celo tolikanj skrbno določeni red in čistota, ki ju je bila kot dolžnost vcepila svojim dekletom, sta se v luči prešernega otroškega smeha spremenila v navado brez slehernega pomena. Fay je razmetavala Janine knjige in papirje in vse mogoče igrače, ki si jih je sproti izmišljala, razmetavala je vse to po prostornem dvorišču. Prečudno ladjeje je plavalo po potoku.

Prisotnosti male Fay je morala biti Jane hvaležna, da je Lassitra posiljal tako pogosto videvala. Jezdec je bil prej skoraj ves čas v kadulji. Delal je zanjo, k njej je pa prihajal samo takrat, kadar ga je služba primorala; in Jane si je morala na vso jezo priznati, da je bilo vse njeno dozdajanje približevanje jakovo. Fay je pa Lassitra osvojila koj v tisti sekundi, ko jo je prvič zagledal.

Jane je bila priča tega srečanja; solze so ji zalile oči in njeno srce se je raznežilo, ko je gledala sovravnika svojega plemena...

Jezdec je z žvenketom pridiral na dvorišče; utrujen in vendar zmerom čuječen mož, zmerom pravičen na neizogibni napad, najsi pride z leve ali z desne. In nenehoma se je znašel pred Fay. Otroci je bil lep še celo v capah in pod okriljem tiste revne hiše, kaj šele zdaj, v srčkani, belj obliki, s skrbno počesanimi bleščecimi kodri, z umitim, rožnatim obrazom. Zdal je bila Fay presrčkana. Igračo je spustila iz rok in se zagledala v Lassitra.

Če ni bilo to srečanje za te tri ljudi prst božji in temelj za bodoče tesne vezi, si je dejala Jane Withersteenova, je morala prav gotovo sanjati. Prepričana je bila, da bi se Lassitra ustrašil sleherni otrok. In Fay Larkinova je bila osamljena, majhna kaduljna vila, drugačna ko druga otročad, pred tujci neverjetno plašna. Opazovala je Lassitra s svojimi okroglimi, resnimi očmi, strahu pa ni kazala niti trohice. Jezdec je prinesel Jani ugodne novice o govodi in konjih; in ko je na njeno vabilo sedel, se je mala Fay primaknila za pol pednja bliže. Jane je razumela Lassitrov vprašujoči pogled in mu je povedala zgodbo male Fay. Jezdecov pogled se je zmedel. Potlej se je obrnil k Fay in se tako nasmešnil, da je Jane resno poudvomila v svojih pet čutov. Kako se je mogel Lassiter tako nasmešni otroku, ko je že toliko otrok oropal očelov? Fay se je pa zdel menda ta nasmešek na moč pri-

ROMAN S PRERIJ AMERIŠKEGA ZAHODA

Lassitrova maščevanje

SPISAL ZANE GREY • PREVEDEL Z. P.

kupljiv, zakaj čedalje bolj se je primikala. Potlej se je pa čisto po žensko vdala in stekla k Jani, da je odondod uprla svoj pogled v Lassitra.

Jane je oba opazovala in sprevidela, da mora zdaj zagrabiti priložnost, ako hoče tega moža iztrgati preklestvu njegovega sovraštva. Toda stvar ni bila lahka. Večkrat je videla Lassitra, bolj ga je začela ceniti, in bolj je raslo njeno spoštovanje, težja ji je postajala igra kometne samice. Ko je pa pomislila na svoje poslanstvo, na Tulla in na onega moža, ki nanj v zvezi z Millinim maščevalcem skorajda še misliti ni upala, je zdajci spoznala, da nima izbire. In njena vera jo je navdala s pogumom in z drznostjo daleč čez meje, do katerih jo je doslej gnala ničemurnost.

»Tako redkokdaj vas vidim zadnje dni, Lassiter,« je dejala in čutila, da so ji zagorela lica.

»Preteto dosti dela sem imel,« je odgovoril.

»Saj vendar ne morete vse življenje prebiti v sedlu. Ne bi rajši včasih prišli v hišo — k meni — večkrat ko doslej?«

»Ali je to ukaz?«

»Neumnost! Preprosta prošnja je. Rada bi videla, da bi večkrat prišli, kadar pač utegnete.«

»Zakaj?«

Naposled je bila dolgo pričakovana beseda izgovorjena; in Jane je bila manj v zadregu, kakor si je bila mislila. Da, še več. Njegovo vprašanje jo je utrdilo v prepričanju, da tlačijo v njeni želji po svidanju res še drugi, ne samo sebični vzroki. In kakor je prej tvegala drzni korak, se je zdaj odločila, da ne bo zgolj hrabra, temveč tudi poštena.

»Več vzrokov imam — toda samo enega vam lahko zaupam,« je odvrnila. »Kaj nameravam? Spremenila bi rada vaše občutke do svojega plemena, če bo mogoče, seveda. In v trenutku ne vem, kaj bi vse storila, da dosežem ta cilj.«

Mnogo plemenitejša in svobodnejša se je zdelala Jane sami sebi po tem odkritosrčnem priznanju. Dokazati mu je hotela, da živi med mormoni vsaj en človek, ki zna kaj tvegati in biti odkrit boj.

»Verjamem,« je dejal Lassiter in se nasmejal.

Zmerom so Lassitrove besede zbudile v nji najgloblji odmev.

»Ali hočete ustreči moji želji?« Zažrla se mu je v oči in po nobeni ceni bi ne bila mogla ukrotiti gospodovalnega glasu, rastočega s svojim pogumom. »Se nikoli se nisem nikomur zatekla s takšno prošnjo — razen k Bernu Ventersu.«

»Mislim, da nista ne vi ne Venters mnogo tvegala s tem; pri meni je stvar popolnoma drugačna.«

»Menite mar, da bi bilo za vas nevarno, če bi večkrat zahajali v mojo hišo? Ali se mar bojite kakšne zasede?«

»Ne samo tega!...«

V tistem trenutku je smuknila Fay k Lassitru.

»Ali imaš ti tudi majhno punčko?«

»Ne, srček moj,« je odvrnil jezdec.

Fay je bila očitno našla, kar je iskala v Lassitrovih zagorelih potezah in tihih očeh. »Lahko me obiščeš!« je še pridejala Fay — in tedaj se je tudi že plašnost umaknila prijateljski radovednosti.

Sprva jo je zbodel v oči njegov sombrero z usnjenim trakom in s

srebrnimi našitki, potlej pa njegov jezdnji bič in žvenketajoče ostroge. Naposled se je pa jela smukati okoli njegovih revolverjev.

Jane Withersteenova je videla v otrokovem igračkanku in v njegovih otroški lepoti in ljubkosti najboljše zaveznike za dosego cilja v tej svoji igri, ki je bila zdaj pod vplivom čudne prisiljenosti in se je zdelo ogražena od mnogih nevarnosti. In jezdec? Ta je Jane popolnoma pozabil sprčo čudeža tega srčkanega bitja, ki se je z njim igračkalo. Sprva je bil Lassiter prav gotovo boječnejši izmed njiju. Po malem je premagala njena zaupljivost njegovo plahost, in kar na lepem ga je obšla tolikšna drznost, da ji je začel s svojo široko roko gladiti zlate kodre. Fay je poplačala njegov pogum s srčkanim nasmeškom, in ko se je že tolikanj spozabil, da ji je stisnil njeno majceno, zagorelo ročico, je ljubko in preprosto dejala: »Rada te imam!«

Posiljal je prinajal Lassiter pogostejše v Janino hišo, da je obiskal gospodarico in njeno drobno varovanko. Julijski dnevi so hitro minevali. Jani se je zdelo, da je srečna, kolikor je pač lahko bila

RADENSKO KOPALIŠČE

po naravni ogljikovi kislini najmočnejše v Jugoslaviji in edino kopališče te vrste v Sloveniji

zdravi z uspehom

boleznj srca, ledvic, živcev, jeter, žolča, želodca, notranjih žlez in spolne motnje

Odprto od 12. maja!

Maj, jun, jul 10 dni din 700 — do 850 —

Vse vračunano (pension, zdravnik, kopeli, kopališče takse). — Moderni komfort tekoča voda, gošča, dancin, kavarna, ton, kino, tenis itd.

Obširne prospekte dobite na zahtevu pri PUTNIKU ali naravnost od uprave kopališča

SLATINA RADENCI

Direktni vagon iz Ljubljane, Beograda in Zagreba do samega kopališča!

v teh časih, polnih negotovosti in nemira. Majcena Fay je napolnila praznino v njenem srcu, ki jo je že dolgo mučila. S tem, da je Lassitru zadržala roke, je storila največje dobro delo v svojem življenju, in čeprav je mogla Jane Withersteenova deliti le neznačajna dela, je bila vendar srečna. Redno je hodila ob nedeljah k maši v svojo cerkev. Sicer je pa že tedne in tedne ni bilo v vaši na spregled. Bilo je dokaj čudno, da je v zadnjem času ni obiskal nihče izmed cerkvenih starešin in nihče izmed njenih prijateljev; a to omalovaževanje ji je bilo samo všeč. Judkins in njegovi jezdec so brez posebnega napora nagnali belo čredo nazaj na pašnike. Tako so ji potekali topli julijski dnevi brez hudih in morečih skrbi, in Jane je upala, da je kriza minila.

»Upanje,« ji je kaj kmalu pomenilo »zaupanje,« naposled pa celo »prepričanje.« Mnogo je mislila na Ventersa, vendar svojoko: sanjavo in raztreseno. Ure in ure se je igrala z malo Fay ali jo je pa poučevala. In njene razgibane misli so se usredile na Lassitra. Smer, ki jo je dala svoji volji — tako se je zdelo — je preprečila, da bi se njene misli oddaljile od te ravno začrtane poti. Njena trma se je sprevrgla v obsedenost.

Naposled, ko se je zdrnila, je sprevdela, da je gradila boljše,

kakor si je bila sama mislila. Lassiter, čeprav je bil prijaznejši in krotkejši kakor kdaj koli, se je znebil svojega suhega humorja, svoje hladnosti in miru in se je spremenil v nemirnega in nesrečnega človeka. Najsi je bil njegov smrtni srd do mormonov še tako vplivom čudne prisiljenosti in se je zdaj drug čut za nadoblast, občutek, prav tako plamenec in razjedajoč. Za hip je Jane Withersteenova vriskala od veselja, potlej jo je pa obšla čudna tesnoba. Kaj, če se je nazadnje žrtvovala kot vaba sebi in njemu v škodo in je bila njena žrtev zaman?

Tisti večer je v mesečni noči v topoljem gaju zbrala ves svoj pogum. Nenadejano se je sredi poti obrnila, pogledala Lassitra, nagnila se tesno k njemu, da se ga je skoraj dotaknila, in njene oči so se zazrle v njegove.

»Lassiter!... Ali boste ustregli moji želji?«

V mesečini je opazila, kako se je njegov temačni, zaskrbljeni obraz spremenil, in zdelo se ji je, da čuti, kako ga je ta sprememba storila negibnega, negibnega ko kamniten kip.

Janine roke so spolzele ob njegovih revolverjskih tokih navzdol, in ko so njeni prsti oklenili hladne ročaje orožja, je začela drhteti, kakor da bi opljusnil mrzel val ves njen život.

»Ali smem vzeti vaše revolverje?«

»Čemu?« je vprašal, in prvič, odkar ga je poznala, je bil njegov glas osoren. Jane je začutila, kako so njegovi trdi, močni prsti uklenili njena zapestja. Ni bila zgolj zvičajna namera, da se je sklonila bliže k njemu; tudi pogled njegovih oči in prijem njegovih rok sta ji oslabila voljo.

»Brez šale. Ne mislite, da je to ženska muha; iz srca mi prihaja prošnja. Ali smem vzeti orožje?«

»Čemu?«

»Da preprečim vnovično prelivanje krvi. Da vas rešim te peklenke skušnjave!« Potlej je pa celjaje iztrgala resnico svojim ustnicam.

»Da bi ne snedla prisrge, ki sem se z njo zavezala Milly Ernovi. Pri segla sem ji, ko je umirala, ako bo kdaj koli prišel kdo, da jo maščuje, prisegla sem ji, da mu bom padla v naročje. Morda lahko samo jaz rešim moža... ki... O, Lassiter!... Bojim se, da bo usoda vodnica vaši krogli, in moja dolžnost je, da preprečim, da ne zadene vaše maščevanje... moža... Lassiter, ako vam je le kaj do mene... dajte mi — zaradi mene mi dajte... svoje orožje!«

Kakor da bi imela slabotne, otroške roke, je razklenil s ročajem njene krčevito se oprijemajoče prste. Sunil jo je od sebe, pogledal ji v oči s pogledom, polnim strašnega spoznanja, in odšel v senco topoljega gaja.

Drugo jutro jo je čakal Lassiter ob navadni uri. Ker pa sama ni mogla takoj na dvorišče, je poslala malo Fay ven. Mrs. Larkinova je bila bolna in potrebna skrbne nege. Zdelo se je, da so moči uboge matere čedalje bolj pojemale, odkar se je bila preselila v Janino hišo. Videti je bilo, da se ji življenje čedalje bolj odmika. Jane je sicer mislila, da bo gospa Larkinova zdaj, ko je rešena skrbi za vsakdanji kruh, ko ima ljubeznivo nego, ko uživa vso udobnost, da bo zdaj obnovila svoje zrahilano zdravje. Toda bila je razočarana.

Ko je stopila Jane na dvorišče, je bila Fay sama in se je pravkar vkrcavala na splav iz dveh metel in dveh zglavnikov, da bi se spu-

stila na nevarno pot po potoku. Fay je bila pošteno premočena ko polit kužek.

Peketaje kopit je zmotilo Fay, ki je s smešnim očim se obrazom poslušala Jan. Karajočo pridigo. To ni bil lahki dir, ki je po navadi naznanjal Bellsov prihod, kadar je prijedil Lassiter na vnanje dvorišče. Korak tega konja je bil počasnejši in težji.

Jane se je zdrznila: prikazal se je škof Dyer. Z naglim in sunkovitim skokom se je zavihel iz sedla, vrgel povodce konju čez vrat in z žvenketajočimi ostrogami trdo stopil po kamnitnem tlaku. S svojim ukazovalnim pogledom in ves deč od jeze, je zbudil v Jani spomin na njenega očeta.

»Ali je to Larkinkina prosjačka?« je osorno vprašal, ne da bi Jano pozdravil.

»Hčerka Mrs. Larkinove je,« je počasi odgovorila Jane.

»Slušaj sem, da nameravate otroka vzgojiti.«

»Da.«

»Vzgojili ga boste kajpak v mormonski veri?«

»Ne!«

Njegova vprašanja so kar bruhala drugo za drugim. Jani se je zdelo, da odgovarja namesto nje nekdo drugi z neverjetno naglico.

»Prišel sem, da vam povem nekaj stvari.« Obmolnil je in jo meril z ostrim, oprežujočim pogledom.

Jane Withersteenova je ljubila tega moža. Že v najnežnejši mladosti so ji bili vcepili spoštovanje in ljubezen do škofov mormonske sekte. In deset let je bil škof Dyer najboljši prijatelj in svetovalec njenega očeta in skoraj vsa ta leta tudi njen prijatelj in učitelj mormonskih verskih resnic. Smisel, ki ga je pripisovala svoji veri, njena verska delavnost, njena privrženost do svetih, skrivnostnih resnic mormonske vere, vse to je bilo zanj poosebljeno v škofu Dyerju. Ta škof je bil za majhno cottonwoodsko mormonsko cerkveno občino božji glasnik. Bog se je razodeval tajno temu smrtniku.

Zdajci so se občutno zamajali temelji obožujočih Janinih čustev: z vso nepremagljivo silo so se ji vsilile misli, da je ta škof navaden zemljan. Ta človek, ki jo je rado vedno meril z ostrim pogledom, ni bil prav nič podoben božjemu namestniku. Bil je mož, ki je robato stopil prednjo, ne da bi snel klobuk, ne da bi jo pozdravil in vsaj malec obvaroval videz vljudnosti. S svojim pogledom in s svojim vedenjem jo je spominjal na tiste, ki so v ogradi v razbesenosti in togoti. Bila je že slišala, da je škof v prostaški človeški jezi pozabil na svoje dostojanstvo božjega namestnika, in zdaj je morala še sama to doživeti. Pogled, ki je z njim merila tega moža, ji je za sekunde razkril njegovo povesnost za svetohilsko krinko. Zdel se je ko kateri koli živinorejec; obut v škornje, z ostrogami in ves prašen. Ob boku mu je bingljaj revolver v toku. In Jane se je spomnila, da je bil ta revolver že večkrat uporabljen.

»Brat Tull je govoril z menoj,« je povzel. »Vaš oče je želel in jaz sem vam ukazal, da se morate poročiti z Tullom. Vi ste ga pa zavrnili, kali?«

»Da.«

»In uprli ste se, ko vam je bilo ukazano, da se odrečete prijateljstvu s postopačem Ventersom?«

»Res je.«

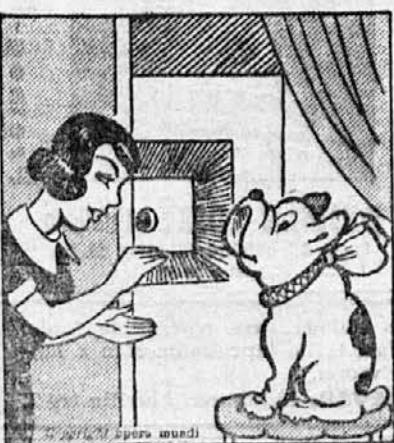
Toda storili boste, kar vam ukazujem!« je zagrmel nad njo. »Jane Withersteenova, v nevarnosti ste, da postanete krivoverka! Lahko se za to milost zahvalite svojim poganskim prijateljem. V nevarnosti ste, da padete v večno pogubljenje!«

V omotici prehiteljavajočih se misli je omagal njen novi, drzni pogum pred silo starih postav, ki so bile doslej urejevale njeno življenje. Bila je mormonka — in škof je zmagal...

(Dalje prihodnjé)

Gospod Subito...

...nima sreče pri fotografu

= ŠPORTNI TEDNIK =

BSK vodi v ligi

Na binkoštno nedeljo je odigrala državna liga tretje kolo. Na sporedu so bile tri tekme. V Beogradu so imeli domači derby med BSK in Jugoslavijo, ki se je končal s porazom Jugoslavije. V Splitu je Gradjanski pobral Hajduku obe točki, v Zagrebu pa so Sarajevčani z lahkoto premagali Haška. Položaj na prvenstveni lestvici se razvija tako, kakor so poznavači pričakovali. Čelo zavlada BSK s 5 točkami. Sledi Slavija s 4, ima pa možnost prednika dohiteti, ker je odigrala tekmo manj. Na tretjem mestu je Hajduk s 3, ostala mesta pa zavzemajo po vrsti Gradjanski, Jugoslavija in Hašk s po 2 točkama, a različno različno golov.

Za srečanje v Beogradu je bilo precej zanimanja. BSK je poslednjič zmagal proti Jugoslaviji v jeseni 1937 in je tokrat napel vse sile. V prvi polovici ni kazalo, da bo uspel. Jugoslavija je imela več od igre, njen napad pa je bil premalo energičen. Ta del se je končal 1:1. Po odmoru je prišel BSK kmalu v vodstvo zaradi hude napake Jugoslavijinega vratarja. S tem je nastopil preobrat in državni prvak je brez težav zabeležil še tretji gol in končno zmago 3:1.

V Splitu je gledalo borbo več ko 5000 ljudi. Spličani se niso pokazali preveč gostoljubne in so zagrebške goste sprejeli z živžanjem. Koncert ni prenehal niti med igro, kar je zelo motilo igralce, ki niso mogli razlikovati sodnikov in neslužbene pisčalke. Gradjanski je zmagal zaslužen 2:0. Bil je v vsakem pogledu boljši. Domači so zaigrali znatno pod običajno formo.

V Zagrebu je prišlo le malo gledalcev na srečanje med Haškom in Slavijo. Igra je bila obojestransko slaba. Hašk je popolnoma odpovedal. Tudi gostje niso bili dosti boljši, izid so pa odločili nekateri odlični Slavijini posamezniki. Konec se je glasil 1:0 za Sarajevčane.

Zagrebska reprezentanca, vendar brez igralcev Haška in Gradjanskega, je gostovala za praznika na Slovenskem. Prvi dan so nastopili v Bratislavi proti tamonjini enajstori. Gostje so igrali lepo, domači pa koristno. Posledica je bila 3:0 za Bratislavo. Naslednji dan je Zagreb igral z reprezentanco Zilina. Tudi ta tekma mu ni prinesla uspeha. Izid je bil 2:2, kar za Zagrebčane nikakor ni laskavo.

V Mariboru so imeli binkoštni brzi turnir. Zmagala je pobreska Slavija, drugo mesto pa je zasedlo juniorsko moštvo Željeznice.

V Budimpešti se je začelo teniško tekmovanje treh držav: Italije, Madžarske in Jugoslavije. Turnir se je začel s srečanjem med Madžarsko in Italijo. Po prvih treh igrah vodi Italija z 2:1. Naslednja tekma bo v Zagrebu in sicer med Italijo in Jugoslavijo. Našo reprezentanco sestavljajo Punčec, Pallada in Mitić.

V Beogradu so v ponedeljek nadaljevali prekinjeno skupščino Atletskega saveza kraljevine Jugoslavije. Sprejeli so nova pravila. Sedež saveza bo vsako drugo leto menjaje v sedežu enega izmed nacionalnih savezov. Prvi sedež bo v Beogradu. Za predsednika so izvolili dvornega maršala g. Boška Čolak-Antića, za podpredsednike pa Vojo Jovanovića, Veljka Ugrinića in Danila Sancina.

Oblike, perilo, vetrni suknjiči, dežni plašči, trenčkoti in vsa praktična oblačila, nudi v največji izbiri, najceneje

Presker

Ljubljana, Sv. Petra c. 14

Pred 100 leti se je rodila znamka

Te dni je minilo 100 let, odkar je prišla v promet prva poštna znamka. Popolnoma naravno je, da se je zamisel porodila v deželi, kjer je v največji meri razvit trgovski čut, torej v Angliji.

Zamisel pripisujejo siru Rowlandu Hillu, visokemu uradniku britanske poštne uprave. Ta je leta 1837, o priliki razprave o prenosni poštne službe, predlagal, da bi uvedli enotno pristojbino pri uporabi poštne vrednosti. Po njegovi zamisli naj bi to bila nekakšna dopisnica. Na pobudo knjižarnarja in tiskarja Jamesa Chelmersa je pozneje izdelal osnutek znamke, ki se je dala nalepiti.

Prve poštne znamke so prišle v promet 6. maja 1840. Znamka je bila črna, njena vrednost 1 penny (najmanjša enota britanske valute). Predstavljala je profil kraljice Viktorije. Notarji so se sicer v začetku posme-

1. maja t. l. smo dobili nove dobrodelne znamke za našo dečo. Znamke kažejo dva ljubka motiva iz naše domovine. Na prvem vidimo otroke ob morju, na drugem pa otroke pozimi. Gornja slika nam kaže dve takšni znamki po 2 + 2 din in po 0,50 + 0,50 din. Drugi dve znamki sta pa izšli v vrednotah 1 + 1 din in 1,50 + 1,50 din.

hovali, a prav kmalu so jo začeli ceniti. Ni trajalo dolgo in znamka je osvojila ves svet. Danes ni države, ki je ne bi uporabljala v poštne službi.

Pri rojstvu prve znamke se seveda ni nikomur sanjalo, da bo ta mali kosček papirja dalj kruha tisočim in tisočim. Koliko je samo ljudi, ki zaslužijo pri njeni izdelavi in prodaji ter uporabi! Država ima od nje stalen milijonski dohodek, ki bistveno pomaga uravnovesiti proračun.

Se nekaj je povzročila znamka. Nastala je filatelija. V začetku se je s to novo panogo bavila le peščica ljudi. Kmalu pa je nastala množična armada in danes sodijo, da je na svetu več ko 10 milijonov zbiralcev znamk. Tudi od filatelije žive milijoni.

Znamka se je s časom znatno izpreminjala. V začetku je bila le potrdilo za plačano poštino, torej frankovna znamka. Danes imamo tudi portovne znamke, službene, za letalsko pošto, za nujne pošiljke i. dr. V novejšem času je dobila celo značaj zgodovinskega dokumenta: saj skoraj ni pomembnejšega zgodovinskega dogodka, v čigar proslavo in spomin ne bi bile izdane spominske znamke. Začeli so jih celo uporabljati kot plačilno sredstvo. Se pred svetovno vojno bi bil vsakdo odklonil tak denar, danes je pa to skoraj nekaj vsakdanjega.

Kakor vse na svetu, je tudi znamka rodila poleg dobrega tudi slabo. Z njo imajo opraviti pač ljudje. Pojavili so se sleparji, ki se preživljajo samo s ponarejanjem znamk. In tako je znamka vplivala tudi na kazensko pravo.

Človek bi lahko živel 160 let

Filozofi in zdravniki že dolgo vedo, da človek le redko doseže skrajno mejo življenja. »Prirodno smrt« navadno lahko opazujemo samo pri živalih, človek pa zaradi raznih bolezni umre dosti prezgodaj. Zda se se zdravniki vprašali, koliko let bi človek lahko živel, če ne bi podlegel boleznim. Kdaj bi v tem primeru nastopil edino prirodni konec našega telesa, ko bi bil organizem popolnoma izkoriščen do zadnje stanice?

Na vsa ta vprašanja daje odgovor ruski učenjak Lazarev, upravitelj biološke sekcije zavoda za eksperimentalno medicino v Moskvi. Njegova raziskovanja so v Rusiji dosegla velik uspeh, pa tudi v inozemstvu je že znan.

Za merilo človeškega življenja je vzel profesor Lazarev pred vsem bistrost in občutljivost človeških čutov. Ko se dete rodi, ima še slabo razvite čute in skoraj nič ne reagira na zunanje dražljaje. Potem se čuti zmerom bolj bistrijo in dosežejo svoj višek, ko ima človek 20 let. Človek z 20 leti ima torej najbolj razvite čute. V poznejših letih pa bistrost čutov spet polagoma pada. Profesor Lazarev je s poskusi ugotovil, da pri človeku čuti popolnoma odmro med 140. do 160. letom. Torej bi človek lahko živel povprečno 150 let. Človek povprečno prej umira samo zato, ker ubija samega sebe z napačno prehrano, z nezdravim življenjem in zato, ker ima premalo odpornosti proti bacilom.

Profesor Lazarev je tudi teoretično ugotovil, da bi se življenje lahko podaljšalo tako, da bi s pomočjo raznih kemikalij ohranili bistrost čutov in bi tako smrt nekako porinili za desetletja naprej.

Gradnja železniških prog v Perziji

Do konca svetovne vojne Perzija, ki se danes imenuje Iran, ni imela v glavnem prav nobene moderne ceste. Še manj pa kakršno koli železnico. Nato si verniki še pomislili niso upali, ker so bili prepričani, da je že sama taka misel greh.

Ko je pa po vojni Iran doživel pravi pravcati preporod, je bila ena prvih misli Reza-šaha, iranskega vladarja, da bi zgradil železnico, ki bi vezala Bendersah ob Kaspijskem morju in Bender-šapur ob Perzijskem zalivu. Tako bi bile obnovljene stare trgovske ceste in poti stare Perzije.

Gradnja te železnice ni bila lahka, ali so jo vendar srečno dovršili. Proga se spuša z vrtočavih višin in vozi skozi močvirne predele. Delavci, ki so bili zaposleni pri gradnji te železnice, so na stotine pomrli od malarije, in pobijanje te bolezni je bilo eden najtežjih problemov družbe.

Šele, ko so poklicali mnogo evropskih zdravnikov na sodelovanje, se jim je posrečilo pobiti malarijo, ki je dotlej tako razsajala. Vsak delavec je dobil dnevno določeno količino kinina. Ta kinin je moral požirati vsi nadzorniki, ki je bil za to odgovoren. Odtelej se je položaj znatno izboljšal. Število smrtnih primerov je močno padlo in že po nekaj tednih so lahko nadaljevali delo.

Niti najmanj ne moremo dvomiti, in v tem se skladajo tudi vsi strokovnjaki, da je kinin omogočil gradnjo iranskih železnic. Kinin ni škodljiv, in zato so ga lahko razdelili med neizobražene delavce v velikih količinah, pri čemer pa ni bilo nobenih nepravil in nevarnih posledic. Čeprav v

FR. P. ZAJEC

IZPRAŠAN OPTIK IN URAR

LJUBLJANA, sedaj Stritarjeva ul. 6 pri frančiškanskem mostu

Vsekovrstna očala, daljnogledi, lopomeri, sonometri, hygrometri, itd. Velika izbira ur, zlatirne in srebrnine. Samo kvaliteta optika. Ceniki brezplačno.

Vsak naj ve, kaj je „Joghurt“!

„JOGHURT“ je najnaravnejše, najprijetnejše in najcenejše zdravilo, je pa tudi najboljše hranilo!

Zahtevajte „JOGHURT“ Gorenjskih mlekarov!

Tapete

so najidealnejša obloga sten, trpezne in tople. Skrbno Vam izvrši tapetiranje sten z najnovejšimi vzorci, tapetnik SEVER, Ljubljana, Marijin trg 2.

močvirnatih krajih Irana še vedno razsaja malarija, ne dobivajo delavci, ki so tu zaposleni, nič več ko 0,4 g kinina dnevno in to v preventivne namene. Tisti, ki so zboleli za malarijo, so dobivali dnevno ves teden po 1,2 g kinina, tako kakor je odredila zdravstvena komisija Lige narodov.

Radio Ljubljana od 16. V. do 23. V. 1940.

CETRTEK 16. MAJA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Veseli godci 14.00: Poročila 18.00: Radijski orkester 18.40: Slovenska za Slovence 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 19.50: Deset minut zabave 20.00: Jožek in Ježek 20.45: Simfonična glasba 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Radijski orkester. Konec ob 23. uri.

PETEK 17. MAJA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 11.00: Solska ura 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Radijski orkester 14.00: Poročila 14.10: Tedenski pregled Tujskoprometne zveze 18.00: Ženska ura 18.20: Plošče 18.40: Francoska 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 19.50: Kotiček SPD: Spomladne planinske ture 20.00: Plošče 20.30: Večer skladb L. M. Škerjanca in M. Tomca 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Duet harmonik. Konec ob 23. uri.

SOBOTA 18. MAJA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče vesele se v venček spoji, z njih pa napravi veseli donijo 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Plošče vesele se v venček spoji, z njih pa napravi veseli donijo 14.00: Poročila 17.00: Otroška ura 17.30: Plošče 17.50: Pregled sporeda 18.00: Radijski orkester 18.40: Samopomoč ob letalskih napadih 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 20.00: Znanjopolitični pregled 20.30: »Ti preštantani kebrli« Pisan večer 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Radijski orkester. Konec ob 23. uri.

NEDELJA 19. MAJA

8.00: Jutrnji pozdrav 8.15: Radijski orkester 9.00: Napovedi, poročila 9.15: Radijski orkester 10.00: Verski govor 10.15: Prenos bogoslužja iz zavoda sv. Stanislava v St. Vidu nad Ljubljano 11.00: Prenos otvoritve protituberkuloznega tedna 11.45: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Ruski sekstet 14.00: Plošče 17.00: Kmet. ura 17.30: Prenos cerkvenega koncerta iz Kamnika 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 19.50: Prenos šmarne iz trnovske cerkve 20.30: Samospevi 21.15: Plošče 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Radijski orkester. Konec ob 23. uri.

PONEDELJEK 20. MAJA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Radijski orkester 14.00: Poročila 18.00: Tuberkuloza in živčevje

REVMAZEM

prostin, Ishijas, zbadanje, krčne žile itd. z največjim uspehom zdravi

„ANTIREUMIN“

Je dober zdravilni preparat preizkušen, doma kakor tudi v tujini. Cena originalni steklenici, 75 gr din 35,-, s poštno din 40,-, 3 originalne steklenice din 105,-

Po povzetju pošljite

Mr. Ph. A. Mrkušić, lekarnar v Mostarju - banovine Hrvatska

Dobiva se pa tudi v vseh lekarnah. — Oglas reg. pod Br. 14245 od 11. VIII. 1935 l.

Tavčarjeva 7. — telefon 26-87

MOTORJI IN KOLESA

DELAVNICA

Resljeva cesta 26, telefon 40-88

18.20: Plošče 18.40: Postanek in razvoj naše arheološke vede 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 19.45: Več manire — pa brez zamere 20.00: Večer Društva ljubljanskih konservatoristov 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Radijski orkester. Konec ob 23. uri.

TOREK 21. MAJA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 11.00: Solska ura 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Radijski orkester 14.00: Poročila 18.00: Koncert na violoncelu 18.40: Dušeslovne prvine narodnega gospodarstva 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 19.50: Deset minut zabave 20.00: Plošče 20.20: Janez Jalen: Bratje, drama 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Radijski orkester. Konec ob 23. uri.

SREDA 22. MAJA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Kmečki trio 14.00: Poročila 18.00: Mladinska ura 18.40: Norveška 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 19.50: V okviru protituberkuloznega tedna 20.00: Pevski zbor »Cankar« 20.45: Valčekovi praki 21.15: Tamburaški orkester 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Plošče. Konec ob 23. uri.

MALI OGLASI

FRANJO PERCINLIČ

konec elektrotehnično podjetje LJUBLJANA, Gosposvetska cesta 16

Telefon 23-71

Na zalogi imam vedno vse priprave in aparate za gospodinjstvo, kakor tudi vsa svetlobna telesa, t. j. od žarnice do lestence svetovoznane tvrdke »Siemens« Izvršujem tudi električno napeljavo za razsvetljavo in pogon

OKAMA MAZILLO

Iz zdravilnih zelišč. Čudovit uspeh pri raznih operacijah, ožuljenjih, volku, turih in vnetjih itd. za nego dojenčkov pri kožnem vnetju, izpuščajih in bradavicah na temenu, za razpokane bradavice. Dobi se v lekarnah in drogerijah.

OREHOVA JEDRCA

sortiran cvetlični med in medico dobite najceneje v

MEDARNI

Ljubljana, Zidovska ul. 6. 48. T.